

Råde
kommune

rade.kommune.no

Foto: Kristine Bergseng/John-Arne Pettersen

Økonomiplan og handlingsprogram 2023-26 Årsbudsjett 2023

Kommunedirektørens forslag

Økonomiplan og handlingsprogram 2023-26

Innhold

Kommunedirektørens innledning.....	5
Økonomiske rammebetingelser.....	7
1. Økonomiplan 2023-26 for Råde kommune	7
2. Rammebetingelser for økonomiplan 2023-26	7
3. Råde 2026.....	14
4. Bærekraftvurdering	18
5. Mottatte søknader.....	19
6. Årsbudsjett 2023. Talldelen	20
7. Investeringer 2023-26.....	22
Handlingsprogrammet 2023-26	24
Kommuneplan - Satsingsområder 2023-26	25
LEVE HELE LIVET I RÅDE	25
ATTRAKTIVE RÅDE.....	26
GRØNNE RÅDE	27
Tjenesteområdene	28
Tjenesteområde Oppvekst og levekår.....	28
Tjenesteområde helse, omsorg og rehabilitering	31
Tjenesteområde Miljø, plan, teknikk og eiendom.....	33
Kommunedirektør m/staber	35
Vi i Råde	36
Betalingssatser	37
Økonomiske oversikter.....	38

Kommunedirektørens innledning

Råde kommune skal være en god kommune å leve i og bo i, både i dag og i årene som kommer. Vi er stolte av å kunne levere gode tjenester til innbyggerne hver dag.

Kommunes verdigrunnlag, med verdiene raushet, glede og respekt skal ligge til grunn for alt vi gjør. Dette bygger på en grunnleggende tro om at samarbeid, likeverd og eierskap skal være førende for hvordan vi løser og utvikler våre oppgaver i felleskap med kommunes innbyggere. Vi må styrke samarbeid og partnerskap for å møte samfunnsutfordringene og de målene vi har satt oss i kommuneplanen. Vi vil invitere til og legge til rette for at innbyggere deltar og tar medansvar for samfunn og fellesskap.

Verden er i omskiftelige tider. De eksterne rammebetingelsene har endret seg kraftig den senere tid grunnet uroligheter i Europa som følge av krigen i Ukraina, samt etterslep av oppgaver og økonomiske utfordringer etter koronapandemien. Dette skaper en krevende hverdag i planlegging og gjennomføring av kommunale tjenester.

For å kunne opprettholde det gode tjenestenivået også i årene som kommer, må tjenesteomfang, kapasitet og kvalitet vurderes kontinuerlig. Det krever omfattende omstilling av tjenesteproduksjonen, og vi må tørre å utfordre det kjente og utforske det ukjente. For å lykkes i dette arbeidet jobber vi hver dag for å være gode «Vi i Råde» ambassadører. Vi arbeider for å fremme innovasjon og nye arbeidsmetoder. Arbeidet gir oss et felles grunnlag for nye måter å tenke kommunale tjenester på – sammen med innbyggerne. Dette er et strategisk valg for å sikre at Råde er i stand til å møte fremtidens utfordringer. Et av tiltakene som vi kontinuerlig jobber med, er å øke kompetanse til alle ledere og ressurspersoner for å ha kunnskap til å kunne identifisere, forstå og håndtere prosesser som skjer i endringsarbeid. Vi vil også i 2023 gi mulighet for at flere medarbeidere kan øke sin kunnskap knyttet til å lede utviklingsprosesser. Råde kommune er organisert for å sikre helhetstenkning, gjennom samhandling og innbyggermedvirkning. Innovasjon og nyskapning, systematisk læring og kontinuerlig forbedring skal sørge for å gi oss kvalitet og effektivitet i utviklingen av våre tjenester.

Innen helse- og omsorgssektoren skal vi i større grad enn før sette innbyggere i stand til å klare seg selv, også når helsen svekkes. Dette søker vi blant annet å løse gjennom arbeidet med kvalitetsreformen “Leve hele livet”. Et av målene her er at alle tar ansvar for egen alderdom, og at Rådesamfunnet legges til rette for eldre som en ressurs.

Vi må ha mot til å ta i bruk nye velferdsteknologiske løsninger, som gir brukerne mulighet til å mester eget liv i egen bolig. Vi må jobbe sammen med innbyggerne om å finne fram til nye måter å ivareta deres behov, samtidig som det gir endringer i tjenesteomfang og effektivisering av våre tjenester. Det vil blant annet igangsette forebyggende hjemmebesøk for eldre i 2023. Målet er å gjøre lavterskeltilbud og tiltak kjent før behovet for tjenester oppstår. Arbeidet med å etablere egnede møteplasser vil også fortsette. Her ønsker vi i samarbeid med frivilligheten å kunne tilby møteplasser for å skape aktivitet og forebygge utenforskap på tvers av generasjoner.

Det har vært en omfattende vekst av kommunens utgifter de senere årene, blant annet til helse- og omsorgstjenester og barnevern. Økningen er i et slikt omfang at vi i innværende periode må iverksette effektiviseringstiltak for å redusere kostnadsveksten, dette vil påvirke tjenestetilbud og tjenestenivå.

Får å imøtegå det økende behovet for hjelp og bistand må vi gi økt kraft til dreining mot å jobbe mer forebyggende. Tidlig innsats på alle nivåer med fokus på å se sammenhenger i tjenestetilbudet sikres gjennom tverrfaglig samhandling. Her må vi i større grad enn tidligere jobbe sammen med frivilligheten så vi får en felles forståelse for det forebyggende arbeidet.

Det å legge til rette for friluftsområder og arealer for felleskap står sentralt og er bra for folkehelse. Kommuneplanens arealdel legger føringer for hvordan Råde samfunnet skal utvikle seg fremover. Her legges f.eks. grunnlaget for gode bo- og sentrumsområder, friluftsområder og næringsarealer. Arbeidet med etableringen av gang og sykkelvei fra Tomb til Karlshus vil knytte tettstedene i kommunen bedre sammen. Vi skal være en attraktiv kommune som folk ønsker å flytte til, en urban landsby og bygd med kvaliteter for hele befolkningen.

Kommunedirektørens budsjettforslag bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2023. En betydelig investeringstakt, økt behov for kommunale tjenester og stramme økonomiske rammer er hensyntatt i kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2023-2026.

Statsbudsjettet gir Råde kommune en vekst i frie inntekter på 0,2%, dette hensyntar ikke den reelle utgiftsøkningen kommunen får fra 2022 til 2023. Norges Banks prognose for styringsrenten sier at renten skal øke videre i 2023, men at det kan bli en svak nedgang på slutten av planperioden. Med økte renteutgifter og en høyere utgiftsvekst enn inntekter, gir statsbudsjettet ikke noe rom for økte tjenester og større investeringer utover det som ligger i investeringsplanen.

Kommunedirektøren har gjennom utarbeidelsen av økonomiplanen jobbet for å skape en bærekraftig økonomi. Arbeidet har vært krevende og det har vært nødvendig å innarbeide effektiviseringstiltak fra 2024 for å få økonomiplanen i balanse i planperioden. Men selv med trang økonomi og krevende effektiviseringer, inneholder planen viktige satsinger og styrking. Vi opprettholder satsingen på innovasjon, som handler om å ta i bruk nye løsninger, for å forbedre og effektivisere våre tjenester. Digitalisering åpner for nye innovative løsninger, f.eks. innenfor velferdsteknologi og innbyggerdialog.

Vi må legge til rette for at «Bygda mellom byene» blir enda mere attraktiv, slik at flere ønsker å flytte til Råde. Økte skatteinntekter, flere arbeidsplasser og gode oppvekstmuligheter er med på å trygge kommunens økonomi i fremtiden. Ikke minst er det viktig for å utvikle Rådesamfunnet og innbyggernes livskvalitet. Kommunens satsning på forebyggende arbeid bidrar til gode oppvekstvilkår og gjør Rådesamfunnet til et godt sted å bosette seg.

Fremtiden vi utfordre oss på mange måter både mht. tjenesteportefølje, kapasitet og økonomi. Dette krever at vi sammen gjør tydelige prioriteringer til det beste for Rådesamfunnet. Snakker vi sammen, skaper vi sammen.

Økonomiske rammebetingelser

1. Økonomiplan 2023-26 for Råde kommune

Det har vært gjennomført et dialogseminar med utvidet formannskap i juni 2022. Dialogseminaret går over to dager og har erstattet førstegangsbehandling av økonomiplan.

Til behandling i desember legger kommunedirektøren fram forslag til økonomiplan med endringer i:

- Planlagt utvikling av netto driftsresultat
- Planlagt utvikling av disposisjonsfondet.
- Planlagt utvikling av gjeldsgrad

2. Rammebetingelser for økonomiplan 2023-26

Kommunedirektøren legger følgende rammebetingelser til grunn:

Stabile rammebetingelser

Kommunedirektøren legger til grunn at staten ikke vil foreta vesentlige endringer i kommunenes økonomiske rammebetingelser i perioden frem til 31.12.2026.

Inntektssystemet

Regjeringen legger opp til følgende vekst i frie inntekter for 2023 for landet:

Vekst i frie inntekter	1 700 000 000
Merkostnader til demografi	-1 700 000 000
Mindrekostnader til pensjon	90 000 000
Økt Handlingsrom	90 000 000

Økt handlingsrom for Råde kommune blir ca. kr 139 000,-.

Regjeringen har i tidligere år i sitt budsjettforslag lagt til grunn at kommunenes handlingsrom kan økes ved effektiv ressursbruk i kommunesektoren. De la inn et forventet effektiviseringskrav på 0,5%. Kommunedirektøren har holdt på dette effektiviseringsprinsippet i tildeling av virksomhetenes rammer.

Innslagspunktet for beregning av refusjoner for ressurskrevende tjenester justeres for lønnsvekst og innslagspunktet økes med kr 56 000 og er nå kr 1 526 000,-. Dette utgjør en mindreinntekt for Råde kommune på ca. kr 600 000,- for 2023.

Regjeringens satsinger/tilpasninger er tilpasset i kommunedirektørens forslag til budsjett. Innenfor den samlede veksten i frie inntekter gis det ikke noe handlingsrom til å utvide tjenestenivå uten å gjøre nødvendige omprioriteringer for kommunen som helhet.

Kommunedirektøren legger til grunn at inntektssystemet vil være stabilt i kommende fireårsperiode.

Frie inntekter

Råde kommune får i 2023 kr 502 761 000,- i form av skatt og rammetilskudd Dette er en vekst fra RNB 2022 på 4,9%, tilsvarende kr 23,6 mill.

Kommunedirektøren har i økonomiplan 2023-26 videreført befolkningsvekstbasert anslag for frie inntekter. Dette betyr at kommunedirektøren i sitt forslag har lagt inn en forventet befolkningsvekst

og en forventet skattevekst i planperioden. Dette er omtalt nærmere under «Befolkningsvekst» nedenfor.

Lønns- og prisvekst er hensyntatt i økonomiplan perioden. Kommunedirektøren har lagt inn en lønns- og prisvekst på inntekter på 3,7%, og på utgiftssiden er det lagt inn 3,2% vekst. Dette for å videreføre regjeringens tidligere krav om 0,5% effektivisering av ressursbruken.

Renter

Norges bank har endret styringsrenten med +1,75% i 2023 og styringsrenten er pr 01.11.22, 2,25%. I Pengepolitisk rapport september 2022 fra Norges Bank skriver de:

«Styringsrenten ble hevet fra 1,75 til 2,25 prosent på komitémøtet 21. september. Slik komiteen nå vurderer utsiktene og risikobildet, vil styringsrenten mest sannsynlig settes videre opp i november. I denne rapporten er det lagt til grunn at renten økes til rundt 3 prosent i løpet av vinteren.

Inflasjonen er klart over målet, og det er utsikter til at den vil holde seg høy lenger enn tidligere anslått. Komiteens vurdering er at det er behov for en høyere rente for å bringe inflasjonen ned mot målet. En raskere renteoppgang nå reduserer risikoen for at prisveksten fester seg på et høyt nivå.

Prognosene er mer usikre enn normalt. Våre anslag for inflasjon, kapasitetsutnyttning og styringsrenten har endret seg mye det siste året. Dersom utsiktene eller komiteens vurdering av sammenhengene i økonomien endres, vil også rentebanen justeres.»

Kommunedirektøren har lagt til grunn en renteøkning i 2023 på 1,1%. Mens det er ventet at renten vil falle 0,5% i perioden 2024-26 og renten vil da være 0,6% høyere enn dagens nivå i slutten av perioden.

Ved en eventuell renteøkning vil 1% renteøkning, med utgangspunkt i gjeld pr 31.12.22, utgjøre ca. kr 3,5 mill. pr. år i økte renteutgifter.

Med dagens vedtatte investeringstakt og prognostisert renteøkning, vil kommunens rente- og avdragsutgifter øke med henholdsvis kr 5,9 og 10,0 mill. fra 2023 til 2026.

Finansforvaltningen

Råde kommune har pr dato ingen plassering i finansielle aktiva (aksjefond m.v.). Kommunen har i alle år hatt en lav risiko knyttet til finansforvaltningen. Sårbarheten ved svingninger i finansmarkedene vil være lav i kommende fireårsperiode.

Pensjonskostnader

Kommunedirektøren legger til grunn stabile pensjonskostnader i perioden 2023-26.

Lønns- og prisvekst

Lønns- og prisveksten er forventet å være 2,75% i 2023. Lønnsvekst inklusivt overheng og glidninger fra 2022 til 2023 er 4,2%, dette er hensyntatt i budsjettet. Kommunedirektøren legger til grunn at lønnveksten vil ha samme nivå i 2024, men går noe ned i 2025 og har lagt 3,7% til grunn for resten av planperioden. Kommunedirektøren benytter, som tidligere år, statsbudsjettets anslag i sitt forslag til økonomiplan.

Befolkningsvekst

I sine anslag for frie inntekter i planperioden legger kommunedirektøren SSB sine befolkningsprognoser med noen lokale tilpasninger til grunn for perioden 2023-26. Dette gir en gjennomsnittlig befolkningsvekst for Råde kommune i perioden på 1,7%. Befolkningsveksten er vurdert til å bli noe høyere mot slutten av planperioden med grunnlag i økt boligutvikling.

Kommunen har lagt godt til rette for dette gjennom regulering av bolig- og næringsområder.

Sysselsetting

Sysselsettingen i Råde er 98%. NAV kontorene i Midt-Viken har samarbeidet om et virtuelt kontor som har hatt oppfølging av arbeidsledige som kan nyttiggjøre seg av digital oppfølging. Dette har frigjort ressurser på lokalkontoret, og gitt mulighet til å følge opp de som trenger mer bistand på en

bedre måte. Deltakelse i tiltak og bruk av midlertidig lønnstilskudd har vært aktivt brukt for å bidra til sysselsetting, og vi ser at dette har en positiv effekt.

Det gjøres også et omfattende arbeid med å gi helhetlig oppfølging til innvandrere og flyktninger, samt til personer som mottar sosialstønad over tid. Det er i denne gruppen med innvandrere og flyktninger vi finner fleste langtidsledige, og dermed langtids sosialhjelpsmottakere. Arbeidet har avdekket utfordringer knyttet til helse, og det jobbes systematisk med å løse de utfordringer som er til hinder for deltakelse i arbeidslivet. Det er viktig både for livskvaliteten til den enkelte og kommunes økonomi at flest mulig kommer i arbeid.

Globale endringer

Selv om det har vært en gjenåpning av samfunnet etter covid19 vil pandemien også påvirke Rådesamfunnet i 2023. Vi vil se konsekvenser av at Kina fortsatt har strenge koronatiltak, i tillegg er situasjonen i Europa mindre stabil på grunn av krigen i Ukraina. Dette gjør at det fortsatt vil være knapphet på enkelte varer, høye råvarepriser, økte energikostnader, inflasjon og økte renter.

Krigen i Ukraina fører til økte ankomster til Nasjonalt ankomstsenter. Dette betyr økt belastning på helsetjenesten ved senteret, men det påvirker også Rådesamfunnet. Arbeidet med bosetting av flyktninger vil også være et viktig arbeid i 2023.

Som en konsekvensene av covid19-pandemien har Råde kommune nå et etterslep av oppgaver som har ført til at planer og prosjekter har blitt forskjøvet. I tillegg gir samfunnets utvikling knyttet til økte priser konsekvenser for kostnadsutviklingen.

Tjenesteutvikling og satsingsområder

Kommunedirektøren har vurdert utviklingen av eksisterende og nye tjenester ved utarbeidelse av økonomiplanen og tatt hensyn til følgende:

- Nye boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Økt trykk i helse og omsorg
- Økt trykk innen psykisk helse- og rusfeltet
- Barnevernreformen
- Barn og unge med særskilte behov
- Økt kommunal egenandel knyttet til ressurskrevende brukere
- Næringsutvikling
- Eiendomsutvikling

Kommunedirektøren vil i planperioden vurdere ytterligere tjenesteutvikling, men disse er ikke innarbeidet i økonomiplanene. Kommunedirektøren vil komme tilbake med disse når de er utredet. Eksempel på slike utgifter er forvaltning, drift og vedlikehold som følge av eventuelle investeringer, som nytt helsebygg, Langhus og boliger Øvre Langbråten.

Kommunen er i gang med arbeidet om å prosjektere «Boliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne» i Ringveien. Forprosjekteringen er i sluttfasen, og planen er at anbudet skal være lagt ut i løpet av 2022. Det betyr at vi vil kunne starte byggeprosessen våren 2023.

Det er et økt fokus på dreiningen av tjenester mot lavterskel og forebyggende innsats innenfor alle tjenesteområder, dette innebærer blant annet at hverdagsmestring, friskliv og samarbeid med frivillige vil være satsningsområder. Bruk av velferdsteknologi er også et utviklingsområde hvor kommunen vil kunne sette innbyggerne i stand til å leve i eget hjem lenger.

Kommunen overtok oppgaver i forbindelse med barnevernreformen som trådte i kraft 01.01.2022 og rammetilskuddet tar delvis høyde for de utgifter vi har tidlig i planperioden. Med reformen følger overgangsordninger som gjør at kommunen får mindre inntekter fra 2024, noe som krever at vi må

tenke annerledes om hvordan vi jobber i hele oppvekstfeltet fremover. Reformen er ytterligere omtalt under kommunalområde oppvekst og levekår.

Vi ser en endring knyttet til barn og unge som har behov for tettere oppfølging for å mestre hverdagen, både i skole og barnehage. Dette krever økt voksentetthet i oppfølgingen. Oppvekstfeltet iverksetter tiltak gjennom tverrfaglig samhandling med kommunens tjenesteapparat og foresatte, for å legge til rette for en best mulig hverdag for barna.

Råde kommune ønsker å ha økt trykk på næringsutvikling. Kommune deltar i nettverket «Læring for næring» i regi av KS for å få et økt eierskap og kompetanse knyttet til næringsutvikling, og å styrke samhandlingen mellom næringslivet og kommunen. Råde kommune vil være en attraktiv næringskommune for bedrifter og virksomheter som ønsker å vokse, og stimulere til nyetableringer. Vi ønsker å etablere faste forpliktende strukturer og arenaer som stimulerer til samhandling og utvikling for næringslivet.

Kommunen har i sine investeringsplaner flere store prosjekter de neste årene. For å se helheten av kommunens behov er det viktig at det samtidig gjøres vurderinger av eksisterende formålsbygg. Dette for å se på fremtidige arealbehov og bruken av disse og mulig sambruk av både nye og eksisterende bygg. I tillegg må det gjøres en vurdering av fremtidige arealbehov for utvikling av kommunen.

Tiltaksplaner

I arbeidet økonomiplanen 2023-26 har det påløpt vesentlige utgifter som ikke har blitt kompensert i statsbudsjettet. Det gjelder for eksempel økte strømkostnader, lønnsoppgjør 2022, tilskudd private barnehager, sykefravær, økt behov for helse og omsorgstjenester, tiltak i barnevernet og oppstart av nye boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne i Parkveien. I kommunedirektørens forslag til økonomiplan er det derfor nødvendig å legge inn et effektiviseringskrav på kr 6 000 000,- fra 2024, for å få økonomiplanen i balanse. Kommunedirektøren vil i løpet av 2023 gjøre konkrete tiltak for å redusere kommunens utgifter eller øke inntekter.

Nærværarbeidet er et av områdene som har høyt fokus og som fremover må få ytterligere kraft, da sykefravær er en av de største utfordringene knyttet til både kvalitet på tjenesten vi leverer, økonomi og arbeidsmiljø. Kultur og holdninger til nærvær er et viktig tema i dette arbeidet.

Kommunedirektøren vil jobbe med å iverksette andre og nye tiltak som kan gi vesentlig redusert sykefravær og bedre kvalitet og effektivitet på tjenestene. Dette arbeidet må gjøres i samarbeid med de ansatte, ledere og de ansattes organisasjoner, og vil fokusere særlig på følgende fire grunnleggende forhold:

- Kultur/holdninger
- Organisering
- Struktur
- Ledelse

Vi vil gi ytterligere kraft i arbeidet ved å øke kompetansen til våre ledere og jobbe strukturert med sykefraværsoppfølging både for den enkelte og for arbeidsmiljøet som helhet. Gjennom systematisk prosess ønsker vi å etablere gode verktøy som vi har tro på vil øke nærværet

Heltidskultur har vært et satsningsområde i Råde kommune over flere år. Det har i 2022 vært utarbeidet en prosjektplan for hvordan Råde skal lykkes med å få flere, spesielt innenfor helse- og omsorgstjenesten, til å arbeide i 100% stillinger. I 2023 vil det blant annet arbeides med å forberede helårsturnus og andre tiltak for å legge til rette for å få flere medarbeidere i 100% stillinger.

Vi har tidligere år gjennomført betydelige kostnadsreduksjoner uten at det har gitt vesentlige konsekvenser for tjenestetilbudet. Når vi nå må iverksette nye reduksjoner, vil dette ikke kunne gjennomføres uten at det får følger for dagens tjenestenivå.

Kontinuerlig forbedring- og effektiviseringsarbeid

Kontinuerlig forbedring handler om å etablere et tankesett og en metode i organisasjonen for å finne nye eller forbedrede måter å løse oppgavene på som er rimeligere, raskere og bedre enn slik vi løser oppgavene i dag. Hele organisasjonen jobber kontinuerlig med å effektivisere og søke etter andre og nye måter å løse oppgavene våre på, for å tilpasse oss fremtidens utfordringer. Vi ser at tverrfaglig samhandling gir innbyggerne mer helhetlige tjenester.

Arbeidet med kontinuerlig forbedring handler i stor grad om å gjøre vurderinger knyttet til systematisk kvalitetsarbeid, tjenestenivå, økte inntekter, kjøp av tjenester, behovsvurderinger av stillinger i forhold til oppgaveløsning, samt å nyttiggjøre oss av digitalisering av arbeidsprosesser. Myndiggjøring av de ansatte og tillit til de som utfører arbeidsprosessene, er helt sentralt i forbedringsarbeidet. De som kjenner behovene, er oftest de som kommer med de beste forslagene til forbedring. I utprøvingen av nye eller endrede måter å løse oppgavene på, er det helt nødvendig å akseptere at ikke alt vil være suksessfullt, men vi må ha mot til å tørre å prøve, for å finne de gode oppgaveløsningene sammen. Vår medarbeideres skaperkraft er ett av de viktigste verktøyene vi har fremover, i møte med morgendagens utfordringer

Digitalisering

I kommunene blir tjenestene i større og større grad digitale. Digitaliseringen er med å forenkle og forbedre kommunens arbeidsprosesser med målsetting om at digitale løsninger skal være førstevalg for innbyggerne.

Digitale løsninger er viktige i kommunens effektiviseringsarbeid. Alt som kan løses bedre og mer effektivt digitalt, skal digitaliseres. For å lykkes med digitaliseringsprosessene er det nødvendig å gi slipp på tradisjonelle måter for oppgaveløsning, der det finnes bedre og mer effektive måter å løse dette på, gjennom bruk av digital teknologi. Det er også nødvendig å erstatte etablerte digitale løsninger med nye som i større grad legger til rette for samarbeid og samhandling på tvers av plattformer og fagsystemer. Slike løsninger vil bidra til å styrke dialogen med innbyggere og næringsliv i utviklingen av gode lokalsamfunn.

Råde kommune deltar både digitaliseringsnettverket "Digifin" og i «DigiViken». Dette er kompetanse- og utviklingsarenaer for digitaliseringsarbeidet og gir kommunene gode digitale løsninger for kommunale tjenesteytere og innbyggere. I investeringsbudsjettet for 2023 er det avsatt midler til digitalisering/automatisering, digital byggesaksbehandling, digital innbyggerdialog, velferdsteknologi og skysetting av kommunens sak og arkivsystem. Innenfor velferdsteknologi ser vi at vi kan ta i bruk nye løsninger for flere personer enn vi har gjort til nå, både innenfor mestrings og trygghetsteknologi.

Digital sikkerhet har fått stort fokus det siste året, etter at flere offentlige instanser har vært utsatt for datainnbrudd og tyveri av personsensitive data. Det er derfor nødvendig å gjøre kontinuerlige investeringer i datasikkerhet. Dette dreier seg dels om sikkerhetsprogramvare, brannmurer, tilgangsstyring og ikt-strategier, men også i stor grad om opplæring av ansatte til å kunne avsløre forsøk på datainnbrudd. All erfaring tilsier at de som forsøker å kompromittere kommunens data gjør lønnsomhetsvurderinger, og at satsing på datasikkerhet og kompetanse i datasikkerhet blant våre medarbeidere har stor sikkerhetsverdi.

For at Råde kommune skal kunne legge til rette for å ta i bruk digitale verktøy, krever det at det settes av midler til investering, opplæring og drift. Kommunedirektøren har lagt inn kr 1 250 000,- i

driftsbudsjettet hvert år i planperioden, til arbeidet med digitalisering. Kommunedirektøren vil søke støtteordninger der det er mulig.

Tidlig innsats for barn og unge

Råde kommune har vedtatt å jobbe med «Bedre Tverrfaglig Innsats» (BTI) som grunnlag for å tidligst mulig avdekke og forebygge skjevutvikling for barn og ungdom. Samhandlingsmodellen innføres for alle som jobber med barn og unge i Råde, inkludert private barnehager. Arbeidet med digitale handlingsveiledere for samhandling skal være ferdigstilt i desember 2022. I perioden etter dette skal det implementeres ut til alle som jobber med barn og unge i Råde.

For å forebygge fravær i grunnskolen og drop-out fra videregående skole er det etablert en prosjektstilling som ungdomslos i Råde kommune. Ungdomslosen skal være en pådriver for å etablere arbeidsmetoder som forhindrer skolefravær og skal jobbe tett med enkeltelever både på barne- og ungdomsskolen. Et viktig arbeid i dette er å bidra til å holde ungdom aktive sosialt, samt bidra til å etablere trygge og gode overganger i skoleløpet.

Vi har etablert et prøveprosjekt for å gjøre en ekstra tidlig innsats for våre aller yngste innbyggere. Prosjektet har fått navn «prosjekt 1-2-3» og handler om å sette inn lavterskel-tiltak for familier og barn i barnets 3 første leveår (1000-dager). Tanken er å bistå med enkle tiltak i hverdagen som bidrar til å styrke foreldrene i foreldrerollen. Dette er basert på funnene i «Stortingsmelding 6 (2019-2020) – tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO». Denne viser at de første tre årene av våre liv er helt avgjørende for hvordan vi håndterer selvregulering, evnen til å kontrollere impulsivitet, være oppmerksomme, samarbeide og følge regler. Dette er avgjørende egenskaper for å mestre et videre utdanningsløp i grunnskolen og videregående skoler.

Planarbeid

Den kommunale planstrategien for 2020-24 som ble vedtatt i 2020 (KS 075/20), legger føringene for hvilke planer kommunedirektøren skal prioriteres i planperioden.

Kommunen jobber med mange viktige planer, noen av de mest sentrale planene som videreføres i 2023 er:

Kommuneplanen:

Kommuneplanens samfunnsdel med mål og strategier ble vedtatt i juni 2020. Kommuneplanens arealdel ble lagt ut på 1. gangs høring og offentlig ettersyn i oktober 2021. I 2022 fortsetter planarbeidet med gjennomgang av alle uttalelser fremmet av privatpersoner, organisasjoner og offentlige myndigheter, og påfølgende endringer i planforslaget. Kommunen er i dialog med offentlige myndigheter for å løse innsigelsene. Planforslaget skal legges ut til 2. gangs høring og offentlig ettersyn vinter 2022/vår 2023.

Områdereguleringsplan Karlshus:

Reguleringsplanforslag for Karlshus sentrum er nå vedtatt. Kommunen vil fremover ha fokus på gjennomføring av planen og ha dialog med grunneiere / rettighetshavere mf. Kommunen har vedtatt å ha en aktiv tilretteleggingsrolle. Kommunen vil forhandle og inngå utbyggingsavtaler for å få gjennomført fellestiltakene i planen.

Kommunen vil arbeide videre med å se på kryssløsningen Idrettsveien/ Mosseveien (RV 110) og mulighet for etablering av rundkjøring og eventuelt omregulering. Avklaring av omlegging av RV 110 gjennom kommuneplanens arealdel vil i den forbindelse være sentralt, da det er fokus på at eksisterende RV 110 skal være en landsbygate. For oppfølging av rekkefølgebestemmelsene både til krysset Idrettsveien/ Mosseveien (RV 110), kollektivholdeplassene og støyskjerming mot E6 vil dialogen med Statens vegvesen være viktig fremover.

Kulturminneplanen:

Formannskapet vedtok å sende forslag til kommunedelplan for kulturminner på høring og offentlig ettersyn 9 juni 2022. Høringsfristen ble satt til 16 september 2022. Kommunen fortsetter planarbeidet med gjennomgang av alle uttalelser, og skal i tillegg utarbeide en handlingsdel.

Plan for biologiskmangfold:

Tap av natur og arts mangfold er en like stor trussel mot menneskeheten som klimaendringer. Valgene vi tar for naturen i dag, får langsiktige konsekvenser. Råde er en mellomstor kommune, og de ubebygde områdene består hovedsakelig av verdifulle landbruksområder, skog med stort biologisk mangfold, kultur- og kystlandskap. De største utfordringene for bevaring av naturmangfoldet er nedbygging, forurensing og etablering av fremmede svartlistede arter.

Anbudsdokumenter/kravspesifikasjon for planen er under utarbeidelse. Vi skal innhente bistand fra konsulenter til både kunnskapsgrunnlag og videre kartlegginger. Temaplanen skal hovedsakelig basere seg på eksisterende kartlegginger av naturmangfoldet i kommunen. Planen skal også identifisere kunnskapshull samt foreslå tiltak for videre arbeid med kartlegging. Videre legges det opp til at det hentes inn ny kunnskap/kartlegginger der det er mangelfullt. Temaplanen skal inneholde en handlingsplan med konkrete tiltak for videre arbeid med naturmangfoldet i kommunen. I handlingsplanen skal ansvar, ressursbruk og frister for gjennomføring av tiltak beskrives.

Felles Oppvekst-, Helse- og Omsorgsplan:

Helse og omsorgsplan skulle vært rullert i 2021, men dette arbeidet har blitt forsinket på grunn av covid-19. Planen skal være en helhetlig utviklingsplan for hele helse- og omsorgstjenesten. Planen skal også knyttes til arbeidet med "Leve hele livet". Vi har høsten 2022 begynt arbeidet med å se på muligheter for en ny felles helse, omsorgs og oppvekstplan. Målet med en felles plan er å se tjenestene i sammenheng, samt sikre den tverrfaglige samhandlingen.

Andre planer:

Strategiplan for samordning av lokale tiltak for å forebygge rus og kriminalitet er utarbeidet og ferdigstilt i 2022. Arbeidet med handlingsplanen er iverksatt og tiltakene gjennomføres fortløpende

Kommunen er i et løp for å re-godkjennes som Trafikksikker kommune, dette vil ferdigstilles først kvartal 2023.

Klima- og miljøetsatsing

Råde kommune tar klimautfordringen på alvor og skal derfor være en foregangsbedrift i miljøvennlig offentlig administrasjon. Dette innebærer å ha et kontinuerlig klimafokus og velge de mest miljøvennlige løsningene. Noen ganger vil det være nødvendig å gjøre investeringer og endringer i utstyr og arbeidsprosesser.

Klima og miljø er godt forankret i kommuneplanens samfunnsdel. De tre satsningsområdene (Leve hele livet i Råde, Attraktive Råde, Grønne Råde) handler alle om hvordan vi vil at fremtiden i Råde skal bli. Grønne Råde (klima og miljø) setter viktige mål og strategier for klima, klimatilpasning og naturmangfold. Råde kommune har i tillegg vedtatt en [Klima- og energiplan](#) som setter ambisiøse mål for Råde-samfunnet. For å oppnå målene utarbeider vi årlige klimabudsjett. Klimabudsjettet skal synliggjøre innsatsen som skal gjøres i perioden for at klimamålene skal nås, og er et viktig styringsverktøy i arbeidet med å oppnå utslippskutt. Klimabudsjettet gir oversikt over tiltak, tidsfrister, ansvarsfordeling, og hvilken betydning tiltaket vil ha for utslippene i kommunen. I tillegg har Råde kommune vedtatt å bli sertifisert som miljøfyrtårn. Gjennom miljøfyrtårnstiftelsen får virksomhetene i kommunen et konkret verktøy for å jobbe målrettet med å forbedre sine miljøprestasjoner innen områdene arbeidsmiljø, avfallhåndtering, energibruk, innkjøp og transport.

Dette gir virksomhetene gode forutsetninger for å bidra ytterligere med å nå målene i den kommende klima- og energiplanen til Råde kommune.

Råde kommune ønsker å øke gange- og sykkelandel gjennom å bygge ut sykkelinfrastruktur. I klimaplanen er målet at andelen som sykler, går eller reiser kollektivt skal økes frem mot 2030. Vi jobber med å etablere gang- og sykkelvei mellom Karlshus og Tomb. I tillegg bidrar kommunen økonomisk med gang- og sykkelvei ved Missingmyr. I 2022 har vi kjøpt inn elsykler som skal være til utlån for innbyggerne. Dette er et positivt klimatiltak, i tillegg til at det er bra for folkehelsen. Vi ønsker at innbyggerne skal ta i bruk andre framkomstmidler enn bil, og forbedre sine reisevaner, dette vil redusere klimagassutslippet fra veitrafikk. Utlånet i seg selv er ventet å erstatte noe fossilbil-bruk. I 2022 har vi også kjøpt inn elsykler til bruk i tjeneste for blant annet hjemmetjenesten. Vi ønsker fremover å se på mulige delingsløsninger med innbyggerne rundt flere av kommunens framkomstmidler.

Videre har Råde kommune vedtatt en tiltaksplan for å bli en plastfri kommune. Planen tar for seg et bredt spekter av kortsiktige og langsiktige tiltak som skal bidra til å redusere unødvendige plastartikler og stoppe tilførselen av plast til naturen. Et eksempel er at våre barneskoler bidrar i dette arbeidet med å ha en fast strandryddedag på våren

Miljø og klima er et av områdene Råde kommune setter fokus på og hensyntar i sine anskaffelser ved å innrette anskaffelser slik at de bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning. Dette fremgår i kommunens «Anskaffelsesstrategi 2021-24» med tilhørende grønn veileder.

3. Råde 2026

Kommunedirektørens økonomiplan 2023-26 har som målsetting at Råde kommune skal ha følgende kjennetegn ved utgangen av 2026.

Virksomhetene er veldrevne

Råde kommunes virksomheter skal drives på en god måte, gode tjenester leveres til innbyggerne, og nøkternhet preger virksomhetenes økonomistyring. Kommunedirektøren vektlegger at brukerne skal skjermes mest mulig i det omstillingsarbeidet som blir iverksatt, men ser at prosessen knyttet til reduksjoner fra 2024, vil kreve endringer i tjenestetilbudet og tjenestenivå. Vi må til enhver tid kunne omdisponere våre ressurser for å imøtekomme fremtidens behov for tjenester.

Driftsøkonomien er krevende, men under kontroll

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan viser en resultatutvikling i perioden 2023-26, hvor netto driftsresultat går fra -3,1 mill. kroner i 2023 til +13,4 mill. kroner i 2026.

Dette gir en økonomiplan i balanse. Den er svak, men øker disposisjonsfondet med 3,4 mill. kroner i planperioden. Disposisjonsfondet planlegges å være 79,9 mill. kroner ved utgangen av 2026. Det avsettes i 2023 og 26, mens det brukes av disposisjonsfondet i 2024 og 2025.

Med en slik økonomiplan er det viktig å iverksette tiltaksplaner og ha fokus på digitalisering og effektivisering av eksisterende tjenester for å kunne omdisponere kommunens ressurser, tilpasset fremtidens tjenestebehov.

Kommunedirektøren har foreslått å «bruke» disposisjonsfondet for å stimulere til en jevn utvikling av kommunale gebyrer for vann og avløp.

Ser vi bort fra stimuleringen av gebyrene for vann og avløp hadde disposisjonsfondet økt med ytterligere kr 1,3 mill. og disposisjonsfondet ville vært kr. 81,2 mill. Dette omtales ytterligere under avsnittet «Utvikling av gebyrer for vann og avløp grunnet høy utbyggingstakt».

Lånegjelden er høy, men akseptabel

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan innebærer en økning av netto investeringsgjeld fra 405 mill. kroner pr. 01.01.23 til 456 mill. kroner pr. 31.12.26. Eventuelle eksterne finansieringsbidrag til investeringer i perioden vil bidra til redusert investeringsgjeld og gjeldsgrad i 2026.

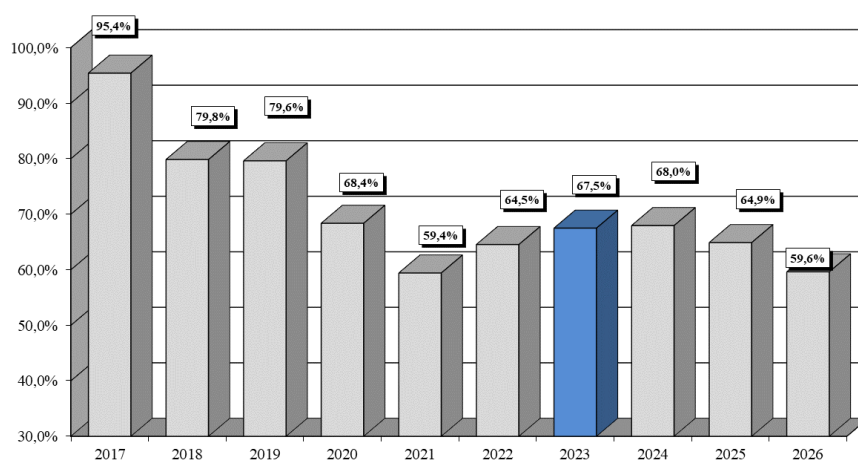
Kommunedirektøren legger så langt til grunn ekstern finansiering med 55,3 mill. kroner til investeringer i perioden. Dette gir en gjeldsgrad (netto investeringsgjeld) på 64,5% 01.01.23, og 59,6% 31.12.26. (Se investeringsplan og illustrasjon av utviklingen i gjeldsgraden nedenfor i saken).

Kommunedirektøren anser at foreslått investeringsplan gir en akseptabel gjeldsgrad ved utgangen av perioden.

Utvikling i gjeldsgrad 2017 til 2026 (netto investeringsgjeld):

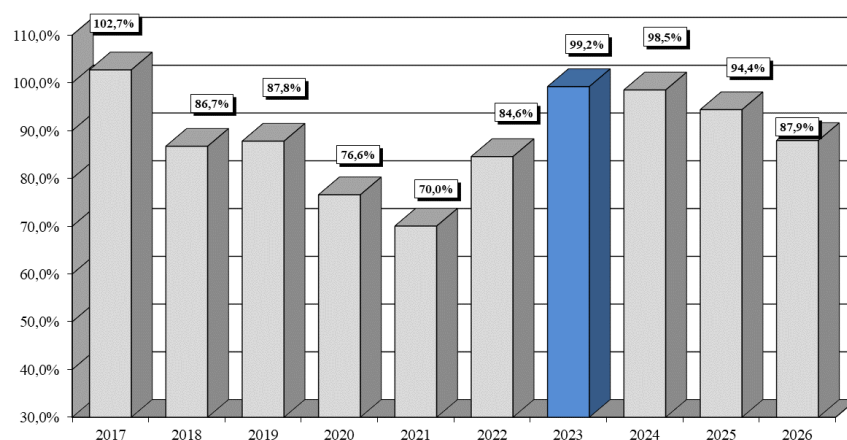
Investeringsgjeld i % av brutto driftsinntekter

(Netto investeringsgjeld = Langsiktig gjeld fratrasket startlån og investeringsgjeld til VA)

Det er i perioden lagt inn kr 112,6 mill. til investeringer i vann og avløp. I henhold til regler for selvkost og gebyrer på vann og avløp, begynner ikke kalkulatoriske renter og avskrivninger å løpe før prosjektet er ferdigstilt. Det betyr at fra lånet tas opp og frem til prosjektet er ferdig vil renter og avdrag belastes det ordinære driftsresultatet.

Utvikling i gjeldsgrad 2017-2026 (Investeringsgjeld inklusiv VA):

Utvikling lånegjeld:

Tall i 1000 kroner

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Langsiktig gjeld	565,4	634,7	795,0	832,3	843,3	839,2
Herav Husbanken - lån til videre utlån	94,8	103,9	120,1	135,7	150,9	166,1
Beregnet Investeringsgjeld til VA (selvkost)	71,4	125,8	215,9	216,1	216,4	216,7
Netto Investeringsgjeld	399,3	405,1	459,0	480,5	475,9	456,3

Eiendomsskatt på et moderat nivå

Råde kommune vil i planperioden få en betydelig økning av boligmasse i Karlshus sentrum og Strømnesåsen. Forrige alminnelige eiendomsskattetaksering i Råde ble gjennomført med virkning fra 2010. Kommunestyret vedtok i desember 2021 at alle skatteobjekter skal retakseres med virkning fra 2023. Besiktigere gjennomfører befarung av eiendommene i løpet av 2022.

Arbeidet i skattetakstnemnda har startet. På bakgrunn av retakseringen som vil gi økte skattegrunnlag, har kommunedirektøren foreslått korrigeringer/nedjustering av promillen for å opprettholde inntektsgrunnlaget på samme nivå som i vedtatt økonomiplan 2022-25, korrigert for nye skatteobjekter og lovendringer. Verdistingen på bolig og fritidseiendommer har vært betydelig høyere enn næringseiendommer. For 2023 blir det foreslått en differensiert promillesats for kategorien boliger og fritidseiendommer. Promillesatsen settes ned for samtlige skattepliktige eiendommer. Dette er innarbeidet i økonomiplan 2023-26.

Takstene som vedtas for 2023 vil gjelde for 10 år. Eventuelle lokale reduksjonsfaktorer som vedtas nå, binder kommunestyret frem til neste mulige alminnelige omtaksering i 2033. På bakgrunn av dette samt kravet om likebehandling av alle skatteobjekter, har kommunedirektøren tatt ut fradraget på 30% for næringseiendommer. For å kompensere for dette er promillen satt ytterligere ned for å oppnå tilnærmet lik utskrevet skatt som i gjeldende økonomiplan.

Nye skattetakster skal være ferdig vedtatt senest innen utskrivingen som skal skje før 01.03.2023. Det er fortsatt noe usikkerhet rundt hva som blir det eksakte skattegrunnlaget/takstgrunnlaget. Kommunedirektøren har derfor foreslått en promillesats på bakgrunn av takstene slik de foreligger før vedtak i skattetakstnemnda. Når skattetakstene er vedtatt, kan den eksakte promillesatsen beregnes. Hvis den vedtatte promillesatsen er for høy/lav, kan kommunestyret gjøre nytt vedtak for å sette promillesatsen til riktig nivå innen skatten skrives ut 01.03.2023.

Kommunen har en tilfredsstillende vannforsyning og et velfungerende avløpssystem

Ny hovedplan for vann og avløp er vedtatt. Den nye planen for vann og avløp er mer fremtidsrettet og tilpasset Råde kommunes fremtidige utfordringer, og skal ivareta et betydelig vedlikeholdsetterslep på dette området. Arbeidet med planen er kommet langt og mange av tiltakene er iverksatt.

Utvikling av gebyrer for vann og avløp grunnet høy utbyggingstakt

På grunn av høy utbyggingstakt øker gebyrene for vann og avløp betraktelig de neste årene. Fondsavsetningene forventes oppbrukt i løpet av 2022. For at det ikke skal bli for store hopp i utviklingen av gebyrene har kommunedirektøren videreført løsning hvor kommuneekassen, ved bruk av disposisjonsfond, brukes for å stabilisere økningen. Det vil da bli et fremførbart underskudd som vil bli dekket av gebyrene fra og med 2025 og som da vil tilbakeføres til disposisjonsfondet. I forbindelse med at Movar har fått pålegg om nitrogenrensing på nytt renseanlegg på Fuglevik, har Råde kommune fått signaler om at kostnadene til Movar vil øke kraftig i planperioden. Dette gjenspeiles i økning i våre gebyrer.

Kommunedirektørens forslag til gebyrsatser og utvikling i årsgebyr:

Årsbegyrer fra året før	2023	2024	2025	2026
Vann	20,0 %	20,0 %	20,0 %	8,1 %
Avløp	20,0 %	20,0 %	20,0 %	5,5 %
Årsgebyr ved 150m ³ årlig forbruk - Vann	5 299	6 359	6 994	7 558
Årsgebyr ved 150m ³ årlig forbruk - Avløp	6 966	8 357	10 029	10 583

Snitt årsgebyrer for perioden er kr 15 536,- pr år

Bruk og utvikling av selvkostfond:

	2023		2024		2025		2026	
	avs/bruk	Saldo	avs/bruk	Saldo	avs/bruk	Saldo	avs/bruk	Saldo
Vann	- 2 785 000	- 4 779 000	- 1 013 000	- 5 792 000	315 000	- 5 477 000	1 980 000	- 3 497 000
Avløp	- 2 283 000	- 3 685 000	- 765 000	- 4 450 000	1 182 000	- 3 268 000	2 032 000	- 1 236 000

4. Bærekraftvurdering

Negativ resultatutvikling er ikke bærekraftig over tid. Økonomiplanen som kommunedirektøren legger frem, har positive resultat i 2023-2026. Disposisjonsfondet blir styrket i løpet av perioden. Denne økonomiplanen vil ikke tåle store negative svingninger i utgiftsnivået, slik som nye brukere og renteøkninger.

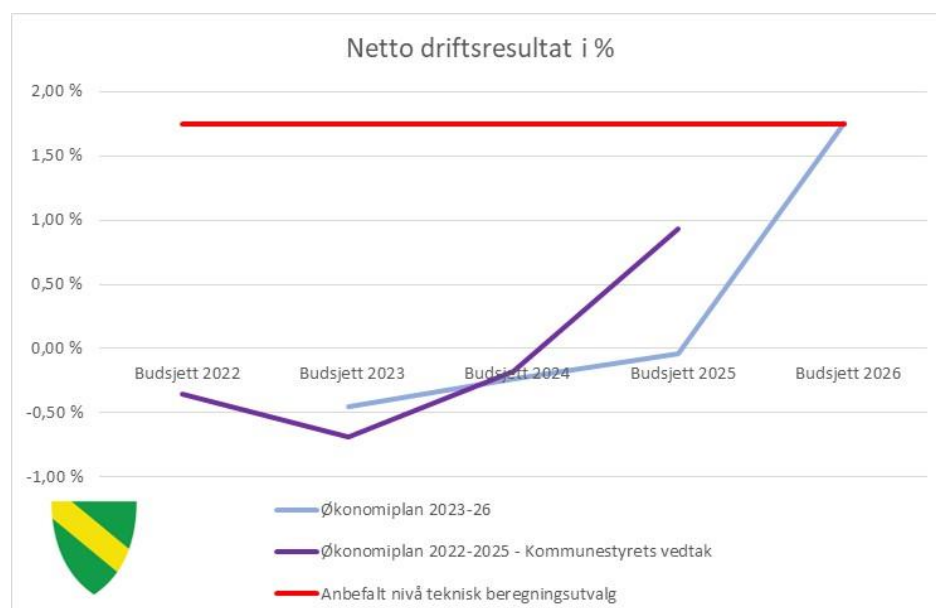
For å ha en bærekraftig økonomi bør netto driftsresultat være minst 1,75% (netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter), for å kunne møte fremtidens økonomiske utfordringer som f.eks. økt tjenesteproduksjon og økte rentekostnader. I 2026 er netto driftsresultat kr 13,4 mill. tilsvarende 1,76%.

Kommunestyret har vedtatt at netto driftsresultat kan være 1% hvis disposisjonsfondet er minst 8% av netto driftsinntekter. Disposisjonsfondet er ved utgangen av 2026 79,9 mill. og utgjør 10,4%.

Kommunestyret har bedt kommunedirektøren å utrede bygging av flere store prosjekter; boliger på Øvre Langbråten, Langhuset, eldretun og helsebygg. Prosjektene er lagt inn i investeringsplan, bortsett fra helsebygg og eldretun hvor forprosjektering er videreført til 2023. Tar man med helsebygg i investeringsplanen, vil økningen av kommunens netto investeringsgjeld utgjøre ca. 337 mill. i perioden 2023-27. Kommunedirektøren legger den økonomiske situasjonen til grunn for foreløpig å ikke legge inn helsebygg i investeringsplanen. Et låneopptak på 337 mill. vil med dagens rente koste ca. 20,5 mill. i året i økte rente- og avdragskostnader. Pr. i dag vil ikke Råde kommunes økonomi klare en slik belastning.

Hvis kommunestyret ønsker denne byggetakten, må kommunen øke sine inntekter, ta ned utgifter eller skaffe kapital gjennom salg av eiendommer. Råde kommune vil få en økt utbygging de neste årene og det vil gi økte skatteinntekter, rammetilskudd og eiendomsskatt. Men det vil ikke utgjøre nok til at kommunedirektøren kan anbefale et slikt låneopptak. Kommunedirektøren anbefaler kommunestyret å ta konkret stilling til kravet til en bærekraftig økonomi.

Utvikling av netto driftsresultat i % 2022-2026.

5. Mottatte søknader

Råde kommune mottar hvert år flere søknader i forbindelse med budsjett-behandlingen. Nedenfor har kommunedirektøren omtalt de søknadene som har kommet inn. Hvilke som er godkjent og lagt inn i budsjettet og hvilke som har fått avslag

Alle søknader finnes i vedlegg: Mottatte søknader for 2023.

Godkjente søknader:

- Fontenehuset – søker om økt tilskudd, totalt kr 300 000,-. Råde kommune ønsker så langt som mulig å styrke tiltak i egen kommune, og prioritere ressursene vi har til nødvendige tjenester som ivaretar flest mulig av kommunens tjenestemottakere. Pr i dag har vi ikke denne tjenesten selv og kommunedirektøren viderefører samme beløp som kommunestyret vedtok for 2022. Kr 150 000,-
- Råde kirkelige fellestråd: Investeringsstilskudd, Rehabilitering av vinduer og dører – Råde kirke, kr 231 250,-

Avslåtte søknader:

Kommunen har store investeringer fremover og en presset økonomi for å møte lovpålagte tjenester.

Det er ikke funnet rom for å møte disse søknadene i budsjettet for 2023:

- Saltnes Grendelag søker om midler, kr 250 000,-, til oppussing av Saltnes Grendehus
- Saltnes Grendelag søker om økonomisk støtte, kr 200 000,-, for å arrangere Saltholmen Sjømatfestival på St. Hans aften (23-24. juni 2023)
- Moss og Omegn Dyrebeskyttelse, kr 50 000,-

6. Årsbudsjett 2023. Talldelen

Driftsbudsjettet 2023

Nedenfor gjengis utviklingen i netto driftsrammer med regnskap 2021, budsjett 2022 og budsjett 2023 for kommunens tjenesteområder.

Tjenesteområde	Regnskap 2021	Regulert budsjett 2022	Budsjett 2023
Politisk styring og kontroll	5 909 176	6 111 190	7 638 347
Helse, omsorg og rehabilitering	182 112 327	163 870 702	178 412 035
Oppvekst og levekår	227 435 359	230 973 591	255 407 209
Kommunedirektør m/staber	43 352 795	49 468 125	54 372 693
Miljø, plan og teknikk	31 878 215	28 152 241	31 396 211
Rammer, skatt og finans	-490 687 872	-478 575 849	-527 226 495
ALLE	0	0	0

«Økonomisk oversikt etter art – drift. 2020-2026»

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Rammetilskudd	-232 327 572	-232 226 000	-253 886 000	-254 653 000	-260 743 000	-271 675 000
Innteks- og formuesskatt	-240 958 015	-235 404 000	-248 875 000	-264 878 000	-277 791 000	-288 631 000
Eiendomsskatt	-25 755 762	-28 610 000	-29 493 000	-30 039 000	-30 585 000	-31 131 000
Andre skatteinntekter	-12 672	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-14 127 886	-2 324 000	-2 638 000	-1 612 000	-1 250 000	-1 250 000
Andre overføringer og tilskudd fra andre	-98 729 505	-66 180 565	-76 165 170	-75 950 170	-74 341 170	-75 766 170
Brukerbetalinger	-19 461 055	-18 410 000	-17 420 450	-20 101 450	-22 605 450	-25 275 450
Salgs- og leieinntekter	-40 664 568	-44 420 815	-51 639 000	-59 761 000	-66 072 000	-71 571 000
Sum driftsinntekter	-672 037 035	-627 575 380	-680 116 620	-706 994 620	-733 387 620	-765 299 620
Lønnsutgifter	321 732 163	307 349 375	324 444 443	331 759 775	341 497 775	348 645 275
Sosiale utgifter	76 509 750	80 304 684	80 432 711	84 350 312	88 096 197	90 936 508
Kjøp av varer og tjenester	201 011 715	186 195 687	205 364 773	211 755 089	219 722 589	227 817 089
Overføringer og tilskudd til andre	32 384 177	31 557 154	38 732 533	32 849 312	33 380 312	33 412 312
Avskrivninger	26 205 820	27 700 000	31 678 000	31 678 000	31 678 000	31 678 000
Sum driftsutgifter	657 843 626	633 106 900	680 652 460	692 392 488	714 374 873	732 489 184
Brutto driftsresultat	-14 193 410	5 531 520	535 840	-14 602 132	-19 012 747	-32 810 436
Renteinntekter	-2 301 031	-2 487 000	-7 236 000	-6 736 000	-6 236 000	-6 236 000
Utbytte	-263 612	0	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle midler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 663 902	10 999 000	20 206 000	27 048 000	27 173 000	26 087 000
Avdrag på lån	19 535 902	18 902 000	21 226 000	27 624 000	30 051 000	31 195 000
Netto finansutgifter	24 635 161	27 414 000	34 196 000	47 936 000	50 988 000	51 046 000
Motpost avskrivninger	26 205 820	27 700 000	31 678 000	31 678 000	31 678 000	31 678 000
Netto driftsresultat	-15 764 069	5 245 520	3 053 840	1 655 868	297 253	-13 442 436
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering		-200 000	-200 000	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	-6 682 635	0	-1 734 000	-1 626 000	-1 024 000	-1 024 000
Bruk av bundne driftsfond	7 198 349	2 721 000	404 000	61 000	34 000	33 000
Avsetninger til disposisjonsfond	-16 279 784	-138 822	-1 084 160	0	-1 497 000	-12 451 436
Bruk av disposisjonsfond	0	2 863 342	5 668 000	3 220 868	2 784 253	0
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk		0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-15 764 069	5 245 520	3 053 840	1 655 868	297 253	-13 442 436
Fremført til inndekning i senere år	0	0	0	0	0	0

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utvikling av Disposisjonsfondet (mill kr)	79,3	76,6	72,0	68,8	67,5	79,9

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Utvikling av Netto driftsresultat i %	2,35 %	-0,84 %	-0,45 %	-0,23 %	-0,04 %	1,76 %

Spesifisering av de største avvikene mellom budsjett 2022 og budsjett 2023:

Rammetilskudd	Økning 21,66 mill
Inntektsutjevningmidler	kr 529 000
Rammeoverføringer	kr 21 131 000
Innteks- og formuekatt	Økning 13,47 mill
Innteks- og formuesskatt	kr 13 470 000
Overføringer og tilskudd fra andre	Økning 9,98 mill
Refusjon fra staten	kr 10 121 370
Salg av plasser til andre kommuner - Helsehuset	-kr 600 000
Salg av barnehageplasser til andre kommuner	kr 2 800 000
Salg av skoleplasser til andre kommuner	-kr 1 000 000
Andre refusjoner fra staten	-kr 1 936 000
Sykelønnsrefusjoner og foreldrepenger	kr 174 000
Salgs- og leieinntekter	Økning 7,22 mill
Behandlingsgebyrer planer	-kr 703 000
Kommunale årsgebyr	kr 5 986 000
Tilknytningsavgift	kr 244 000
Leieinntekter kommunale bygg	kr 1 100 000
Kart/oppmålingsgebyr	kr 245 000
Lønn- og sosiale utgifter	Økning 17,22 mill
Lønnsvekst 2022 med overheng, prosjektstillinger og lønnsoppgjør 2023	kr 16 600 000
Vikarer, ekstrahjelp, overtid og annen lønn	kr 600 000
Helge og høytidstillegg	kr 334 000
Ekstrahjelp, vikarer og overtid	-kr 600 000
Pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift	kr 128 000
Kjøp av varer og tjenester	Økning 19,17 mill
Strømkostnader	kr 3 550 000
Lisenser og andre driftsavtaler IKT	kr 2 987 000
Kjøp fra MOVAR	kr 2 522 000
Avlastningstiltak	kr 638 000
Kjøp av tjenester fra andre kommuner	kr 897 000
Tilskudd og refusjoner private barnehager	kr 10 160 000
Kjøp av institusjonsplasser	-kr 2 530 000
Driftstilskudd leger/fysioterapauter	kr 600 000
Overføringer og tilskudd til andre	Nedgang 7,81 mill
Reserverte tilleggsbevilgninger	kr 6 558 000
Bidrag sosial omsorg	kr 1 103 000
Renteinntekter, renteutgifter og låneomkostninger	Økning 6,78 mill
Renteinntekter	-kr 4 749 000
Rentekostnader	kr 9 207 000
Avrag på lån	kr 2 324 000

7. Investeringer 2023-26

Nedenfor gjengis kommunedirektørens forslag til investeringsbudsjett for 2023 og investeringsplan for 2024-26.

De viktigste investeringene i 2023 er:

- Vann- og avløpsinvesteringer
- Digitalisering og velferdsteknologi
- Bolig for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Eiendomsutvikling (kjøp av eiendom)
- Gang- og sykkelvei Karlshus-Tomb

I investeringsplan 2024-26 har kommunedirektøren lagt inn prosjektene:

- Øvre Langbråten
- Langhuset/Kulturhus
- Digitaliseringsprosjekter

Folkehelsepark ved Råde ungdomsskole er lagt inn i investeringsplanen med en forutsetning om fullfinansiering av spillemidler, tilskudd og egeninnsats/dugnad. Prosjektet vil ikke bli gjennomført dersom finansieringen ikke lar seg gjennomføre.

Kommunedirektøren vil i perioden også starte forarbeidet med 3 større prosjekter. Disse er ikke lagt inn i investeringsplanen:

- Bygging av eldretun, tilrettelagt bofellesskap
- Helsebygg
- Barnehage

Som beskrevet under avsnitt «5. Bærekraftvurdering», vil kommunens økonomi slik den er nå ikke tåle økte drifts- og kapitalkostnader tilsvarende nytt helsebygg, stipulert til netto kr 337 mill. fratrukket dagens tilskudd til helsebygg kr 123 mill., uten en vesentlig økning av inntektsgrunnlaget. Regjeringen foreslår å ikke bevilge midler til nye tilsagn om tilskudd til sykehjem og omsorgsboliger i 2023. Ordningen blir ikke avviklet, men det blir ikke mulig å søke om investeringstilskudd i 2023 dersom statsbudsjettforslaget blir vedtatt. Det gjelder både for prosjekter som gir rehabilitering og netto tilvekst. Dette vil gi store konsekvenser for kommunens planlagte utbyggingsprosjekter, som Helsebygg, eldretun, Øvre Langbråten og boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Kommunedirektøren må uansett jobbe for å finne løsninger for å imøtekomme en økende aldrende befolkning.

Investeringsbudsjett 2023 og investeringsplan 2024-26:

Investeringsprosjekter	Ansvarlig virksomhet	2023				2024	2025	2026
		Totalt bevilget	Totalt bevilget ekskl MVA	Ubrukt bevilgning 2022 *	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning	Ny bevilgning
Kommunedirektør og staber								
EK innskudd KLP	150	1 500 000	1 500 000		1 500 000			
IKT-investeringer - Generelle (omfatter flere områder)	151	2 187 500	1 750 000	520 000	1 230 000	350 000	150 000	
Digital byggesaksbehandling	151	500 000	400 000	400 000				
Acos Websak skjen	151	562 500	450 000		450 000			
Visma Flyt Barnevern	151	312 500	250 000		250 000			
Digitalisering Administrasjon/innbygger	151	375 000	300 000		300 000	700 000		
Digital innbyggjerdialog/Chatboot	151	250 000	200 000	200 000		200 000		
Gerica modul (saksbehandler- og kjernejournal) - Helse	151	437 500	350 000		350 000			
Interaktive skjermar - skolene	151	375 000	300 000		300 000	150 000		
Digitalisering skoler	140	250 000	200 000	200 000				
Velferdsteknologi	140	437 500	350 000	120 000	230 000			
Nytt sykehjemsbygg/Helsehus	140	937 500	750 000	750 000				
Bygging av eldretun, tilrettelagt bofelleskap	140	250 000	200 000	200 000				
Folkhelsepark v/Råde ungdomsskole	140	1 875 000	1 500 000	1 500 000				
Kunstgressbane Saltnes	140	187 500	150 000	150 000				
Elvarebil IKT		-	-			500 000		
Adgangskontroll	160	875 000	700 000		700 000	400 000	400 000	400 000
Helsehuset								
Nysolskjerming	160	275 000	220 000		220 000			
Hjelpemiddellager		137 500	110 000		110 000			
Takheiser		250 000	200 000		200 000			
Spesialsenger		125 000	100 000		100 000			
Teknisk:								
Karlshusskogen: Tur-/skiløype og HC-tilpasset turvei	160	4 250 000	3 400 000	3 400 000				
Tiltaksplan for Karlshusskogen	160	6 742 500	5 394 000	2 741 000	2 653 000			
Tiltak Elingstranda	160	2 500 000	2 000 000		2 000 000			
Tiltak Moltemyra	160	2 062 500	1 650 000	1 650 000				
Nybrygge på Sletterøyene	160	375 000	300 000	300 000				
Handicaptilpasset brygge langs kysten	160	138 750	111 000	111 000				
Eiendomsutvikling	160	15 000 000	15 000 000	15 000 000				
Boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne	160	45 750 000	36 600 000	36 600 000				
Rehabilitering av uteareal/parkering v/Rådehuset	160	375 000	300 000	300 000				
Langhus Kulturhus	160	-	-	-		46 800 000		
Trygg sykkelparkering	160	125 000	100 000	100 000				
Elsykkel - Utlånt til innbyggere og ansatte	160	247 500	198 000	198 000				
Nye boliger - Øvre Langbråten	160	1 000 000	800 000	800 000		20 000 000	20 000 000	
Mast bredbånd/tele	160	625 000	500 000	500 000				
Varmepumpe Råde u.skole		1 125 000	900 000	-	900 000			
Alarmsendere - Overgang til nytt nett		250 000	200 000	-	200 000			
Dekke i Rådehallen		-	-	-		300 000		
Nærmiljøanlegg - Missingen 2		562 500	450 000		450 000			
Tusenårsplassen		1 875 000	1 500 000		1 500 000			
Vei:								
Opparbeidelse av parkering ved pumpestomb	160	125 000	100 000	100 000				
Asfaltering av kommunale veier	160	1 875 000	1 500 000		1 500 000			
Nye målere gateløys	160	1 250 000	1 000 000	1 000 000				
Utskifting av armaturer gateløys - Led	160	875 000	700 000	-	700 000	700 000	700 000	700 000
G/S vei (Tomb-Karlshus inkl kjøp av grunn)	160	11 750 000	9 400 000	9 400 000				
Kommunal infrastruktur Strømsnesåsen	160	3 540 375	3 147 000	3 147 000				
Trafikksikkerhetsplan	160	625 000	500 000	-	500 000			
Vakttbil teknisk drift	160	600 000	600 000	600 000				
Vann:								
Enebekk	160	200 000	200 000	200 000				
Nyvannledning Odinsvei, Torsvei, Øvre og Nedre Tingv.	160	2 800 000	2 800 000		2 800 000			
Vannmålere i knutepunkt - detektering av lekkasjer	160	460 000	460 000	460 000				
Kommunalt vann for Oven - Tasken	160	1 500 000	1 500 000	1 500 000				
Kommunalt vann Tomb Brygge - Akerbekken / Fv116	160	110 000	110 000	110 000				
Strømshaugfeltet	160	1 750 000	1 750 000		1 750 000			
Oppgradering av driftsovervåkingsanlegg	160	200 000	200 000	200 000				
Nyringledning Tasken - E6	160	29 000 000	29 000 000	14 000 000	15 000 000			
Strømsnesåsen - Tomb	160	10 750 000	10 750 000	-	10 750 000			
Avløp:								
Kommunalt spillvann for Oven - Tasken	160	1 500 000	1 500 000	1 500 000				
Spillvannsledninger, TombBrygge-Akerbekken/Fv116	160	220 000	220 000	220 000				
Strømshaugfeltet	160	5 050 000	5 050 000	-	5 050 000			
Enebekk	160	200 000	200 000	200 000				
Kombikummer stensrødfeltet	160	100 000	100 000	100 000				
Overløp pumpestasjon - Makrellrød	160	920 000	920 000	920 000				
Oppgradering av driftsovervåkingsanlegg	160	200 000	200 000	200 000				
Fornylse av 150m ledning ved Missingmyr	160	320 000	320 000	320 000				
Nyavløpsledning Tasken - E6	160	22 000 000	22 000 000	7 000 000	15 000 000			
Strømsnesåsen - Tomb	160	10 750 000	10 750 000		10 750 000			
Utskiftningsplan pumpestasjoner		6 000 000	6 000 000		6 000 000	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Råde Kirkelige Fellesråd:								
Forprosjekt «Stokkeanlegg Råde kirke»	150	200 000	200 000	200 000				
Vinduer og dører Råde kirke	150	231 250	231 250		231 250			
SUM INVESTERINGER		210 205 375	190 791 250	107 117 000	83 674 250	76 100 000	27 250 000	7 100 000
Finansiering:		SUM	SUM	2023	2024	2025	2026	
Nye lån:			161 476 250	82 302 000	79 174 250	44 950 000	21 100 000	7 100 000
Ubrukte lånemidler			-	-	-	-	-	-
Ubundet Kapitalfond:		10 900 000		9 400 000	1 500 000			
Bundet Kapitalfond:		268 000		268 000				
Bundne driftsfond:		-		-	-	-	-	-
Disposisjonsfond:		-		-	-	-	-	-
Overføring fra drift		200 000			200 000			
Tilskudd fra andre		17 947 000		15 147 000	2 800 000	31 150 000	6 150 000	
Sum finansiering		-	190 791 250	107 117 000	83 674 250	76 100 000	27 250 000	7 100 000

Handlingsprogrammet 2023-26

Kommuneplanen er kommunens viktigste overordnede plan. Den styrer all planlegging i kommunen, og setter mål for Rådesamfunnets utvikling.

For å sikre at kommuneplanens hovedmål, delmål og strategier ivaretas i det øvrige arbeidet i kommunen er disse målsettingene utgangspunktet for arbeidet med handlingsprogrammet. I dette arbeidet har kommunedirektørens ledergruppe sammen med virksomhetslederne lagt til grunn målene i kommuneplanen når drift og utvikling er vurdert for 2023-26. Vedtatte verbalforslag vil også bli knyttet til målene i kommuneplanen for å sikre sammenheng mellom det vi gjør og ønsket utviklingsretning.

Handlingsprogrammet 2023 -26 bygger på satsingsområdene og målene i kommuneplanens samfunnsdel som ble vedtatt juni 2020. Satsingsområdene er en måte å organisere målene for fremtiden, og er med på å gi en ny retning til Rådesamfunnet. De gjennomgående temaene skal arbeides med på tvers av alle satsingsområdene.

Planen har følgende satsingsområder:

- «Leve hele livet i Råde»
- «Attraktive Råde»
- «Grønne Råde»

Gjennomgående temaer er:

- «Samhandling – Vi i Råde!»
- «Barn og unge»
- «Et trygt Råde»

Samlet sett jobber vi mot alle kommuneplanens målsettinger - snakker vi sammen skaper vi sammen.

Kommuneplan - Satsingsområder 2023-26

Nedenfor viser vi ved **uthevet tekst** de strategiene som på tvers av alle tjenesteområder og tjenestenivåer skal ha fokus i planperioden. I tillegg til disse har områdene valgt ut noen strategier som de skal ha fokus på. Det enkelte tjenesteområde vil kort beskrive hvilke fokusområder de har valgt for å nå målene under beskrivelse av tjenesteområdene.

LEVE HELE LIVET I RÅDE

Hovedmål: I Råde har alle like muligheter gjennom samhandling, likeverd og felleskap.

Delmål: Råde er et raust og helsefremmende lokalsamfunn for alle.

Strategier:

1. **Styrker samskaping og samhandling mellom kommunen og innbyggere, næringsliv, frivillig sektor samt andre offentlige myndigheter.**
2. Har fokus på inkludering for å skape et varmere samfunn og motvirke ensomhet og utenforskap.
3. Fremmer aktivitet, frivillighet og deltakelse ved å engasjere lokalsamfunnet.
4. Videreutvikler og etablerer møteplasser og arenaer for, og på tvers av alle aldersgrupper.
5. Sikrer grøntområder, friluftsområder og infrastruktur som er tilgjengelig for alle, spesielt i strandsonen.
6. Arbeider for utjevning av sosial ulikhet.

Delmål: I Råde har alle et godt oppvekstmiljø.

Strategier:

1. **Fremmer fellesskap, livskvalitet, psykisk- og fysisk helse.**
2. Sikrer at barn og unge utvikler ferdigheter til å møte fremtiden ved å ha kvalitet og kompetanse i våre tjenester.
3. Sikrer et helhetlig, sammenhengende og tverrfaglig tjenestetilbud.
4. Er en positiv og trygg samhandlingsaktør for foresatte.
5. Legger til rette for uorganisert og organisert fritidsaktiviteter for alle barn og unge.

Delmål: I Råde har alle mulighet til å leve og bo selvstendig.

Strategier:

1. **Sikrer tidlig innsats og forebyggende arbeid på tvers av kommunens tjenester.**
2. Legger til rette for helhetlig oppfølging av innbyggere med utgangspunkt i de tjenester den enkelte har behov for.
3. Arbeider for at alle har mulighet til å mestre eget liv i eget hjem så lenge som mulig.
4. Involverer innbyggerne og legger vekt på deres ressurser og erfaringer.
5. Sikre gode muligheter for livslang læring og nødvendige ferdigheter.
6. Legger til rette for at det skal være trygt å bo og leve i Råde.

ATTRAKTIVE RÅDE

Hovedmål: Råde har en bærekraftig tettstedsutvikling som legger vekt på lokale muligheter og mangfold

Delmål: Råde er en næringsvennlig og attraktiv kommune for eksisterende og nye bedrifter og virksomheter

Strategier:

1. Legger til rette for bedrifter og virksomheter som ønsker å vokse, og stimulere til nyetableringer
2. Etablerer arenaer som stimulerer til samhandling og utvikling gjennom tillit og deling
3. Samarbeider aktivt om næringsutvikling med regionens næringslivsaktører
4. **Stimulerer til digitalisering av tjenester for å sikre forutsigbart og effektivt kommunalt planarbeid og saksbehandling**
5. Motiverer til et grønt skifte og smarte løsninger i eksisterende og nye bedrifter
6. Motiverer ungdom til å tilegne seg kompetanse som næringslivet etterspør
7. Motiverer næringslivet til å satse på ungdom og ta inn lærlinger

Delmål: Råde er en attraktiv bo- og besøkskommune.

Strategier:

1. Sikrer variasjon, kvalitet og kapasitet i boligbyggingen ved et balansert og bærekraftig bosettingsmønster
2. Utvikler boområder på tvers av generasjoner og kulturer
3. Sikrer utvikling og riktig disponering av kommunale boliger
4. Utvikler gode nærmiljøer og levende bygdesentra med gode kvaliteter
5. Legger til rette for opplevelsesbasert næring med fokus på lokal mat og drikke, kulturliv og friluftsliv som fremhever Råde sine kvaliteter.
6. Bidrar til utvikling av et transportsystem som er lett tilgjengelig, trygt, forutsigbart og miljøvennlig

Delmål: Råde har levende sentra som inviterer til aktivitet med tilbud for alle.

Strategier:

1. **Etablerer, opprettholder og utvikler attraktive møteplasser som fremmer fysisk og sosial aktivitet med deltakelse på tvers av generasjoner og kulturer**
2. Videreutvikler formålsbygg som møteplass for nærmiljøet
3. Bruker kulturminner og kulturmiljøer som en ressurs for verdiskapning og bærekraftig utvikling av kommunen
4. Tilrettelegger for et inkluderende mangfold av frivillige-, idretts- og kulturelle tiltak og aktiviteter
5. Bidrar til en enkel og trygg ferdsel for alle, og spesielt for myke trafikanter, mellom kommunens tettsteder

GRØNNE RÅDE

Hovedmål: I Råde har vi fokus på miljøet gjennom en balanse mellom tilrettelegging, utvikling og vern av våre ressurser.

Delmål: Råde er en klima- og miljøvennlig kommune

Strategier:

1. ***Gjøre det attraktivt å velge klimavennlige transportmidler***
2. Legger vekt på klimavennlig tettstedsutvikling
3. Påvirker og tilrettelegger for miljøvennlige og bærekraftige løsninger i alle byggeprosjekter
4. ***Fremmer klimavennlige løsninger ved kommunale anskaffelser***
5. Legger til rette for innbyggerinitiativ til nye former for delingsordninger og gjenbruk.
6. Sikrer bærekraftig vannforvaltning
7. Legger til rette for økt produksjon av fornybar energi og energieffektivisering

Delmål: Råde er klimatilpasset og har gode planer for å møte morgendagens klimaendringer

Strategier:

1. Tilpasser og sikrer bygda mot konsekvensene av ekstremnedbør og kombinasjonen av havnivåstigning og stormflo
2. Videreutvikler blågrønne løsninger og øker fokuset på arealutvikling som håndterer intens nedbør og overvann
3. Sikrer god infrastruktur for håndtering av vann og avløp i hele Råde
4. Utarbeider arealplaner med klimatilpasning som et førende prinsipp
5. Prioriterer klimatilpasning i alle kommunale byggeprosjekter
6. Pådriver for innovative tiltak som reduserer konsekvensene av klimaendringene i landbruket for å sikre samfunnets matfat

Delmål: I Råde har vi en bærekraftig forvaltning av våre naturressurser og arealer

Strategier:

1. Sikrer og ivaretar naturmangfoldet
2. Beskytter og knytter sammen store, sammenhengende naturområder og tilrettelegger for friluftsliv
3. Bruker og forvalter jordbruks-, skog-, mineral- og havressursene på en bærekraftig måte
4. Bekjemper fremmede, invaderende arter
5. ***Holder naturen fri for forurensning og forsøpling***
6. Ivaretar kystlandskapet for friluftsliv og opplevelse

Tjenesteområdene

Tjenesteområde Oppvekst og levekår

Tjenesteområdet omhandler:

Kommunalsjef oppvekst og levekår og rådgiver oppvekst og levekår

Oppvekst Karlshus: med Karlshus skole og SFO, samt Klokkegården barnehage.

Oppvekst Saltnes: med Spetalen skole og SFO, samt Saltnes barnehage.

Råde Ungdomsskole og kulturskole: med ungdomsskolen og kulturskolen

Virksomhet Familie: med helsestasjon og skolehelsetjenesten, barnevern, psykisk helse og rustjenester, styrket barnehage tilbud, PP-tjeneste samt kultur, fritid, bibliotek og frivillighet.

Nav: med statlig og kommunal myndighet.

Kommuneplan - satsningsområder

Oppvekst og levekår vil særskilt ha fokus på disse strategiene:

Leve hele livet i Råde:

- Har fokus på inkludering for å skape et varmere samfunn og motvirke ensomhet og utenforskap.
- Sikre gode muligheter for livslang læring og nødvendige ferdigheter

Attraktive Råde:

- Motivere næringslivet til å satse på ungdom og ta inn lærlinger

Det er i utvelgelsen lagt vekt på et trygt og godt oppvekstmiljø hvor alle opplever tilhørighet gir et godt grunnlag for forebygging. Dette gir gode barnehager, en trygg skole og meningsfull fritid. Vi ønsker å gi barn og unge muligheter i Råde.

Drift og utvikling 2023-26

Skolen er i en faglig og digital utvikling med fagfornyelse som grunnmur. Nye læreplaner, nye fagbøker og nye eksamensformer krever at vi i Råde er tydelige på hvordan vi skal løse dette i Rådeskolen. Vi skal i 2023 fortsette arbeidet med å kartlegge behov for digitale læreverk sett opp mot fysiske skolebøker. Barneskolene benytter iPad som læringsverktøy og vår ungdomsskole benytter pc. I dette arbeidet blir det viktig å se på overgangen mellom barneskole og ungdomsskole innenfor digitalisering. Det må også fortsatt settes fokus på en digital utvikling av våre barnehager.

På barnehageområdet har vi [barnehageplanen for 2020-2024 beskrevet](#) å ha høy kapasitet (overkapasitet) av barnehageplasser. I forbindelse med barnehageopptaket fra høsten 2023 og inn mot forberedelser til budsjettåret 2024 vil kommunedirektør derfor se på muligheten for å tilpasse seg dette ved en samlokalisering av våre to kommunale barnehager. Frem til dette vil bemanning på lik linje med tidligere år tilpasses den til enhver tid gjeldende bemanningsnorm for pedagoger og grunnbemanning i våre barnehager.

Det er i 2022 etablert en ny satsning på tidlig innsats i barnas tre første leveår (første 1000 dager av barnas liv. Prosjektet heter «Prosjekt 1-2-3» og bygger på prinsippene i «[Stortingsmelding 6](#) (2019-2020) – tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO». Forskning tyder på at barns erfaringer allerede fra ettårsalderen er med på å danne grunnlaget for barnas

selvregulering. Det innebærer blant annet evnen til å kontrollere impulsivitet, være oppmerksom, samarbeide og følge regler. Disse egenskapene er viktige for utvikling og læring. I dette arbeidet skal vi jobbe tett med familier og barn der det avdekkes tidlig behov for særskilt oppfølging allerede før barna er født, i overgangen mellom helsestasjon og barnehagen og videre de 2 første årene i barnehagen. Prosjektet vil ha en prosjektperiode frem til juli 2023, men kommunedirektør vil etter en evaluering vurdere videreføring ved å se på fordeling av ressurser innenfor hele oppvekstområdet.

I vår [strategiplan](#) for språk, skriving og lesing for barn i alderen 1-16 år i Råde videreutvikles arbeidet med en tydelig handlingsplan. Denne vil ha tydelige beskrivelser av arbeidet som skal foregå i barnehage, små-, mellom og ungdomstrinn. Kommunes fem private barnehager deltar i satsningen. I tillegg til en årlig felles plandag for skoler og barnehager, gjennomføres lærende nettverk på tvers av barnehager og barneskoler – samt mellom barneskoler og ungdomsskole to ganger pr år.

Barnevernreformen trådte i kraft 1.1.2022 og har gitt økt ansvar og økonomiske forpliktelser for kommunen. Arbeidet med forebygging er tydeliggjort og det stilles krav til hele oppvekstområdet i dette arbeidet. Vi i Råde må derfor tenke nytt om hvordan barnevernet skal jobbe, hvordan vi jobber sammen og hvordan vi organiserer forebyggende arbeid i sin helhet. Dette løses blant annet gjennom arbeidet som er igangsatt knyttet til BTI (bedre tverrfaglig innsats), samt arbeidet som pågår med en helhetlig gjennomgang av virksomhet Familie. Arbeidet handler om økt fokus på ledelse og å benytte seg av hverandres kompetanse på tvers av tjenesteområdene. Vi ser etter helhetlige sammenhenger og tverrfaglige løsninger.

Vi har også utvidet fagsamarbeid med våre samarbeidskommuner i SmartKom Østfold for å løse oppgavene som kreves. Kommune-Norge får i en overgangsperiode et særskilt rammetilskudd fra Statsbudsjettet ut fra tidligere kostnadsnivå innenfor barnevern. For Råde betyr dette er reduksjon i rammetilskuddet på ca. kr 1,6 mill. fra budsjettåret 2024.

BTI er en samhandlingsmodell for tjenester som møter gravide, barn, unge og foreldre det er knyttet undring eller bekymring til. Arbeidet med å bli en BTI-kommune (bedre tverrfaglig innsats) gjennomføres i 2022 med å utvikle handlingsveiledere på alle områder til bruk for alle ansatte i situasjoner hvor man har en undring knyttet til barnas endring i adferd. Hensikten med BTI-modellen er å kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats uten at det blir brudd i oppfølgingen. I 2023 skal handlingsveiledere implementeres i alle tjenester for barn og unge, noe som gir ansatte økt kompetanse og veiledning i sitt daglige arbeid.

Innenfor psykisk helse ønsker vi å utvikle tjenesten mer mot barn og unge. Etter Korona-pandemien ser vi at flere og yngre barn har psykiske utfordringer både i skolen og på fritiden. Vi gjennomfører kompetanseheving på dette området. Tjenesten er etablert som et tilbud på Råde ungdomsskole i 2022 og for 2023 vil vi knytte tjenesten også inn i barneskolene. Det er i 2022 startet et arbeid med å se på hvordan vi kan organisere vårt tilbud innenfor psykisk helse. Dette blant annet for å kunne tilrettelegge for tjenester i egen kommune, fremfor å kjøpe tjenester fra eksterne tilbydere. For å få til denne endringen må vi også se på hvordan vi kan tilrettelegge for å få flere over på andre lavterskeltilbud der det er mulig.

Arbeidet med å bli en dysleksivennlig skole har på grunn av Korona-pandemien blitt noe forsinket, men sertifiseringen av tre skoler skal ferdigstilles i 2023.

Råde har tatt imot mange Ukrainske flyktninger som skal ha et fullverdig opplæringstilbud i våre skoler fordeler seg på både barne- og ungdomstrinnet. Velkomstklasse er allerede etablert på barneskolen, men det har vært behov for å styrke skolene ytterligere i dette arbeidet.

I tråd med integreringsplanen vil det også i 2023 satses på et arbeid med de minste barna. Arbeidet med minoritetsspråklige barn i både private og kommunale barnehager vil prioriteres. Med hensyn til mange nye bosatte flyktninger, blir integreringen av disse gjort i tråd med tidligere vedtatt plan.

Tjenesteområde helse, omsorg og rehabilitering

Tjenesteområdet omhandler:

Kommunalsjef Helse, omsorg og rehabilitering, rådgiver Helse, omsorg og rehabilitering og kommuneoverlege. Oppgaver som er knyttet til kommuneoverlegen er for eksempel miljørettet helsevern og smittevern. I tillegg ligger ansvaret for fastlegene og private fysioterapeuter til området.

Virksomhet Helsehuset: består av sykehjemmet, hjemmebaserte tjenester, dagavdelingen og avdeling for fysio- ergoterapitjenester. Her ligger også prosjektet Friskliv.

Virksomhet Tjenester for funksjonshemmede: består av Nor gård, dagaktivitetstilbud, brukerstyrt personlig assistanse (BPA), avlastning og støttekontakt

Avdeling Nasjonalt ankomstsenteret: helseavdelingen

Avdeling Tildelingskontoret: har ansvaret for tildeling av helse- og omsorgstjenester, omsorgsstønad, koordinerende enhet og skjenkebevilgning

Kommuneplan - satsningsområder

Helse, omsorg og rehabilitering vil særskilt ha fokus på disse strategiene:

Leve hele livet i Råde:

- Fremmer aktivitet, frivillighet og deltakelse ved å engasjere lokalsamfunnet.
- Arbeider for at alle har mulighet til å mestre eget liv i eget hjem så lenge som mulig.

Attraktive råde:

- Sikrer utvikling og riktig disponering av kommunale boliger.

Det er i utvelgelsen lagt vekt på forebygging og fokuset med å fremme deltakelse av frivillighet og lokalmiljø. Strategien med å kunne bo hjemme lengst mulig er en strategi som henger sammen med riktig disponering av kommunale boliger. Det handler å disponere de ressursene kommunen har på en hensiktsmessig måte, dette er igjen knyttet tett til reformen "Leve hele livet".

Drift og utvikling 2023-26

Planen for [Leve hele livet](#) er vedtatt av kommunestyret. Det vil også i 2023 arbeides videre med å implementere tiltakene i planen. Et sentralt fokusområde det kommende året vil være å finne egnete møteplasser. Målet er å etablere møteplasser som blant annet kan være med å skape arenaer på tvers av generasjoner og motvirke ensomhet blant eldre.

Frisklivssentralen er også under utvikling og planlegger flere nye tiltak inn i 2023, det vil også i 2023 søkes tilskuddsmidler for å finansiere prosjektet.

Kommunen har en dekningsgrad på 14,2% på heldøgnplasser til personer over 80. Her ligger Råde med en lavere dekningsgrad enn våre nabokommuner. Arbeidet med prosjektering av helsehus vil fortsette i 2023, men prosessen vil være avhengig om Husbanken vil ha tilskuddsmidler til heldøgns omsorgsplasser. Det vil også vurderes om det vil være hensiktsmessig å etablere flere av dagens omsorgsboliger som omsorgsbolig med bemanning som en utvidelse av omsorgstrappen.

Videre fortsetter arbeidet med å gi et helhetlig tilbud til innbyggerne. For å få til dette er det fokus på tverrfaglig samarbeid med spesielt satsning på forebyggende tiltak, herunder tiltak for å skape aktivitet for eldre. På denne måten kan våre innbyggere bo i eget hjem så lenge som mulig.

Kommunen vil også starte opp med forebyggende hjemmebesøk for eldre for å kunne gjøre frivillige og forebyggende tilbud kjent for eldre uten tjenester, tilbudet starter opp vår 2022. Tiltaket er et resultat av planen "leve hele livet".

Omsorgsboliger til mennesker med nedsatt funksjonsevne har planlagt byggestart 2023. Det vil ved ferdigstilling gjøres en vurdering av virksomhet Tjenester til funksjonshemmede for å sikre en hensiktsmessig organisering.

Prosjektet om heltidskultur vil ha en sentral plass også i 2023, det planlegges oppstart av årsturnus januar 2024. Tiltaket vurderes å være et kvalitetstiltak for våre brukere, da fortrinnsvis flere har 100 % stillinger, noe som skaper stabilitet.

Kommunen har igangsatt flere tiltak for å redusere merforbruk innen pleie og omsorg. Tiltak som er iverksatt, er blant annet en vurdering av brukerrettet tid, slik at vi sikrer at vi bruker tilgjengelige ressurser best mulig. Det arbeides også videre med gode styringsdata for å sikre oversikt over tjenestene slik at prioriteringene gjøres best mulig. Sykefraværsoppfølging vil også være et fokusområde i 2023.

Tjenesteområde Miljø, plan, teknikk og eiendom

Tjenesteområdet omhandler:

Plan: plan- og miljørådgivning, kommuneplanlegging og folkehelsearbeid

Byggesak: Bygge- og delsaksbehandling

Kart og oppmåling: Oppmåling, matrikulering, seksjonering og kart og oppmålingsforretninger og oppdatering av kommunens kartverk

Vei, grønt, vann og avløp: Prosjektering, drift og vedlikehold av veier, grøntarealer og vann- og avløpsanlegg

Bygningsvedlikehold: Vedlikehold av kommunens formålsbygg og utleieboliger

Renhold: Renhold av kommunens formålsbygg

Eiendomsforvaltning: Planlegging og utvikling av kommunes bygningsmasse. Kjøp og salg

Kommuneplan - satsningsområder

Miljø, plan, teknikk og eiendom vil særskilt ha fokus på strategiene:

Leve hele livet i Råde:

- Sikrer grøntområder, friluftsområder og infrastruktur som er tilgjengelig for alle, spesielt i strandsonen.

Attraktive Råde:

- Legger til rette for bedrifter og virksomheter som ønsker å vokse, og stimulere til nyetableringer.

Grønne Råde:

- Sikrer god infrastruktur for håndtering av vann og avløp i hele Råde.

Det er i utvelgelsen lagt vekt på oppfølging av om kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner samt å sikre grøntområder og friluftsområder for kommunes innbyggere. Et av hovedprosjektene i årene som kommer vil være å sikre vannforsyning og avløpshåndtering og å legge til rette for infrastruktur i et miljøperspektiv. Arbeidet som gjøres handler om å forvalte kommunens naturressurser på en bærekraftig måte.

Vi ønsker å være en attraktiv kommune hvor nye innbyggere og næringsliv ønsker å etablere seg.

Drift og utvikling 2023-26

Tjenesteområdet utfører mange ulike oppgaver og tjenester knyttet til kommunens plan-, drifts-, og forvaltningsarbeid og myndighetsutøvelse. Virksomheten utfører også oppgaver med utvikling, planlegging og utbygging av kommunale bygg-, anlegg-, og teknisk infrastruktur.

Kommune har et betydelig etterslep på vedlikehold av både veier og bygninger. Det er utarbeidet en vedlikeholdsplan for kommunes bygg som sikrer oversikt og prioriteringer i perioden. Det vil også utarbeides en vedlikeholdsplan for kommunes veier hvor det kartlegges og gjøres vurderinger av et samlet veivedlikehold.

Noen av planene som det vil jobbes med videre fremover er: kommuneplanens arealdel, områdereguleringsplan for Karlshus, kulturminneplan, plan for biologisk mangfold, private planer med flere.

Det vil i de neste årene komme et økt antall oppgaver i forbindelse med utarbeidelse av den nye kommuneplanens arealdel. Det kan være påfølgende forslag til private reguleringsplaner for de nye utbyggingsområdene og prosesser for oppheving av gamle reguleringsplaner. Gjennomføring av de kommunale planene og en bredere involvering av ulike aktører vil kreve tydelige prioriteringer i årene fremover.

Områdereguleringsplanen for Karlshus sentrum gir rammene for å ivareta kommunens identitet samt å legge til rette for at sentrum kan utvikles til et hyggelig og attraktivt handels og boområde. Virksomheten vil gå videre i dialogen med sentrale utviklingsaktører om gjennomføring av planen og tilrettelegge for samhandling.

Gjennomføringen av de største prosjektene i hovedplan for vann og avløp er blitt løpende utført. Arbeidet med den nye ringledningen fra Saltnes til E6 ved Rygge flyplass forventes ferdig høsten 2023. Ledningen vil gi en betydelig forbedring og sikkerhet for vannforskyvningen til kommunen.

Infrastrukturen for det nye boligfeltet Strømnesåsen nordre del er ferdig opparbeidet. Det medfører at kommunen blant annet ytterligere skal drifte og vedlikeholde over 4 000 meter veier og gang/sykkelvei, 12 000 meter vann- og avløpsledninger og 100 veilys. Etablering av boliger på feltet, vil pågå over flere år, og vil total kunne bli 400 boligenheter.

Å få etablert g/s vei langs Tombveien er et prioritert tiltak. Virksomheten vil samarbeide med Viken fylkeskommune for få prosjektet gjennomført.

Gode friluftsområder er viktig i et folkehelseperspektiv. Vi fikk inn mange gode forslag til friluftsområdene våre på kommunens stand under Parkfestivalen 2022. Det kom blant annet forslag knyttet til aktiviteter på Moltemyra og Tusenårsplassen, men også til flere av turstiene våre både langs kysten og i kommunes skogområder.

Arbeidet med digitalisering av historiske byggesaks-, oppmåling- og delingssakarkiv er ferdig. Dette gir et godt grunnlag for effektiv saksbehandlingen og gir større trygghet for korrekt og lik behandling.

Råde kommune tar klimautfordringen på alvor, det jobbes aktivt med klima- og miljøutfordringer og ivaretar klimahensyn i kommunal planlegging, drift og forvaltning. Klimaplanen skal sørge for at Råde-samfunnet gir sitt bidrag i arbeidet med å redusere klimagassutslippene. For å oppnå målene utarbeider vi årlige klimabudsjett. Klimabudsjettet skal synliggjøre innsatsen som skal gjøres i perioden for at klimamålene skal nås, og er et viktig styringsverktøy i arbeidet med å oppnå utslippskutt. I planperioden vil vi jobbe videre med miljøfyrtårnsertifisering av hele kommunen.

Kommunedirektør m/staber

Tjenesteområdet omhandler:

Kommunedirektør: Kommunedirektøren har det overordnede ansvaret for å iverksette kommunestyrets vedtak og gjennomføre den daglige driften av kommunen

Stab Økonomi: Budsjett, økonomioppfølging, regnskap, kommunal fakturering, eiendomsskatt, innfordring, innkjøp, lønn, sykelønnsrefusjoner og ferie- og fraværsregistrering.

Stab Kompetanse og Utvikling: Kommunikasjon, dokumentasjon, HR, innovasjon, IKT, politisk sekretariat, internkontroll og beredskap

Kommuneplan - satsningsområder

Kommunedirektør m/staber er en stab-/støttefunksjon og har de overordnede strategier som sine satsingsområder.

Drift og utvikling 2022-25

Kommunedirektør, kommunalsjefer og stabsledere arbeider tett sammen i arbeidet med overordnet ledelse av Råde kommune, for å sikre at kommunen utvikles i tråd med retningen i kommuneplan, innbyggernes behov og de økonomiske forutsetningene som ligger til grunn. Stabene har ansvar for kommunens overordnede administrative funksjoner, og samhandler bredt med alle kommunens virksomheter, og legger til rette for at virksomhetene kan fylle sine funksjoner i tråd med vedtatte målsettinger og omgivelsenes forventninger. I tillegg har stabene ansvar for kommunens overordnede og gjennomgående administrative systemer; slik som lønn, regnskap, internkontroll, personalarbeid, digitalisering osv.

Stabene søker hele tiden å effektivisere de administrative oppgavene gjennom bruk av digital teknologi og digital samhandling. Digitalt førstevalg i all kommunikasjon og administrativt arbeid ligger til grunn for prioriteringer og ressursbruk. Digitaliseringen forventes å både gi lavere kostnader pr tjeneste/henvendelse og tilgjengelighet hele døgnet, i tillegg til redusert behov for feilretting m.m.

Investeringsbehovet, blant annet innenfor digitaliseringsområdet er stort. Det har vært og vil være helt nødvendig å gjøre kontinuerlige satsinger i forhold til datasikkerhet og vern av kommunens digitale data. Forsøk på datainnbrudd blir stadig mer sofistikerte og hyppige. Oppdatert programvare og sikkerhetsløsninger, god kunnskap og skepsis hos ansatte og deltagelse i sikkerhetsnettverk er viktige investeringer i dette arbeidet. Det er nødvendig å ha en strategisk plan for investeringene. Selv om digital utvikling går svært raskt og det stadig kommer helt nye løsninger, er det viktig å gjøre strategiske retningsvalg, slik at disse gjøres systematisk over tid.

«Vi i Råde» er vårt overordnede verdi- og holdningsarbeid som skal fremme innovasjon og nye arbeidsmetoder. Sentralt for «Vi i Råde» er å utvikle metoder for tverrfaglig samhandling. Arbeidet skal legge grunnen for nye måter å tenke kommunale tjenester på, sammen med Rådesamfunnet. I 2023 vil vi systematisere og evaluere arbeidet og utvikle nye milepælsplaner for å øke kraften i vårt fremtidige utviklingsarbeid.

Vi i Råde

Vi i Råde er vårt holdnings- og verdiskapende arbeid som skal fremme innovasjon og nye arbeidsmetoder. Kommunene søker nye løsninger på hvordan man planlegger, utarbeider og utfører kommunale tjenester. Arbeidet legger grunnen for en ny måte å tenke kommunale tjenester på sammen med innbygger. Dette har ført til nye arbeidsmetoder, som igjen gir økt effektivitet, og gevinster i form av tid, økt kvalitet og bærekraftig økonomi.

Pandemitiden har vært preget av innovasjonsarbeid på flere områder, både ledere og medarbeidere har måttet finne nye og andre arbeidsmetoder for å levere kommunale tjenester til innbyggerne. Dette gjelder særlig i forhold til digital samhandling på ulike plattformer, men også hvordan legge til rette for felleskap og tjenesteproduksjon på andre og nye måter. Flere har i koronaperioden erfart at man har blitt stilt overfor nye utfordringer som man ikke har visst hvordan man skal løse, men i de fleste tilfeller har man funnet nye og gode løsninger på utfordringene. Kompetansen og erfaringene vi har opparbeidet oss under koronatiden, er viktig å ta med seg i det videre arbeidet med innovasjon og samskaping.

«Vi i Råde» handler i stor grad om å finne nye løsninger sammen på fremtidens utfordringer. For å skape en innovasjonskultur må vi ha et felles rammeverk for arbeidet. Råde kommune har utarbeidet en innovasjonsstrategi, som gir oss dette grunnlaget. Vi ønsker å være fremoverlent og utvikle oss, og tenker at systematisk innovasjonsarbeid vil bidra til nye og bedre løsninger for innbyggerne. Det vi iverksetter skal være nytt, nyttig og nyttiggjort. Lederutviklingsprogrammet, ledelse av prosesser (LAP), er gjennomført for alle ledere og nøkkelpersoner i kommunen. Deltakerne har fått økt kompetanse i å lede prosesser og vil være viktige ressurspersoner inn i utviklingsarbeidet med «Vi i Råde». Våre medarbeidere er de som i størst grad kjenner til tjenestenes utviklingsbehov og muligheter for alternative løsninger. Medarbeiderne må gis mulighet for å kunne omsette dette i handlingsaktiviteter for å skape endring og utvikling i organisasjonen og tjenestetilbudet.

Råde kommune startet før pandemien et samarbeid med SmartKom Østfold kommunene, Hvaler og Skiptvet, om å utvikle et opplæringsprogram knyttet til innovasjon og utvikling, for kommunens medarbeidere. Vi tror at medarbeidere som skal drive innovasjonsarbeid i virksomhetene fremover, trenger kjennskap til konkrete og praktiske verktøy og metoder de kan benytte i utviklingsarbeidet. Det å finne nye løsninger på ulike utfordringer vil preges av idemyldring og mange ulike forslag på løsninger. Erfaring viser at alt innovasjonsarbeidet trenger prosessledelse og struktur for at ideer skal omsettes i handling og aktiviteter som gir en gevinst.

Betalingssatser

Kommunedirektøren foreslår betalingssatser for 2023 ut fra følgende prinsipper:

- Råde kommune benytter statens maksimalsatser der slike er vedtatt
- Gebyrer for tekniske tjenester (selvkost) fastsettes i samsvar med gjeldende forskrifter for disse

Andre gebyrer økes slik at lønns- og prisvekst fra 2022 til 2023 kompenseres. For noen gebyrer med små beløp vil dette kunne bety noe større påslag enn 3,7% økning skulle tilsi.

Se vedlegg «Betalingssatser 2023 – Råde kommune»

Økonomiske oversikter

De økonomiske oversiktene er satt opp i henhold til ny økonomiforskrift av 07.06.2019. §§ 5-4 og 5-5.

Bevilgning til budsjettområder – Drift (§5-4)

Tjenesteområde	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Politisk styring og kontroll	5 932 755	6 111 190	7 638 347
Helse, omsorg og rehabilitering	182 143 183	164 170 702	178 532 035
Oppvekst og levekår	228 539 121	233 477 591	258 075 209
Kommunedirektør m/staber	42 539 202	49 468 125	54 972 693
Miljø, plan og teknikk	36 078 608	29 914 241	36 484 211
Rammer, skatt og finans	-22 450 192	-7 378 671	-31 952 655
Sum bevilgninger drift, netto*	472 782 678	475 763 178	503 749 840

Bevilgningsoversikt – Drift (§5-4)

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Rammetilskudd	-232 327 572	-232 226 000	-253 886 000
Innteks- og formuesskatt	-240 958 015	-235 404 000	-248 875 000
Eiendomsskatt	-25 755 762	-28 610 000	-29 493 000
Andre generelle driftsinntekter	-14 140 558	-2 324 000	-2 638 000
Sum generelle driftsinntekter	-513 181 907	-498 564 000	-534 892 000
Sum bevilgninger drift, netto*	472 782 678	475 763 178	503 749 840
Avskrivninger	26 205 820	27 700 000	31 678 000
Sum netto driftsutgifter	498 988 498	503 463 178	535 427 840
Brutto driftsresultat	-14 193 410	4 899 178	535 840
Renteinntekter	-2 301 031	-2 487 000	-7 236 000
Utbytte	-263 612	0	0
Gevinter og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0
Renteutgifter	7 663 902	10 999 000	20 206 000
Avdrag på lån	19 535 902	18 902 000	21 226 000
Netto finansutgifter	24 635 161	27 414 000	34 196 000
Motpost avskrivninger	26 205 820	27 700 000	31 678 000
Netto driftsresultat	-15 764 069	4 613 178	3 053 840
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk		-200 000	-200 000
Overføring til investering	-6 682 635	0	-1 734 000
Avsetninger til bundne driftsfond	7 198 349	2 721 000	404 000
Bruk av bundne driftsfond	-16 279 784	-138 822	-1 084 160
Avsetninger til disposisjonsfond	0	2 231 000	5 668 000
Bruk av disposisjonsfond		0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-15 764 069	4 613 178	3 053 840
Fremført til inndeckning i senere år	0	0	0

Bevilgningsoversikt – Investering (§5-5)

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Investeringer i varige driftsmidler	79 650 834	254 039 625	208 274 125
Tilskudd til andres investeringer	0	414 000	431 250
Investering i aksjer og andeler i selskaper	1 113 514	1 200 000	1 500 000
Utlån av egne midler	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0
Sum investeringsutgifter	80 764 348	255 653 625	210 205 375
Kompensasjon for merverdiavgift	-6 287 829	-22 835 125	-19 414 125
Tilskudd til andre	-32 025 697	-38 585 000	-17 947 000
Salg av varige driftsmidler	-1 025 000	0	0
Salg av finansielle anlegsmidler	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-15 000	0	0
Bruk av lån	-41 565 003	-182 515 500	-161 476 250
Sum investeringsinntekter	-80 918 529	-243 935 625	-198 837 375
Videreutlån	-10 519 898	-20 000 000	-20 000 000
Bruk av lån til videreutlån	10 519 898	20 000 000	20 000 000
Avdrag på lån til videreutlån	11 765 240	3 600 000	3 600 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-11 548 818	-3 600 000	-3 600 000
Netto utgifter videreutlån	216 422	0	0
Overføring fra drift	8 660 429	-200 000	-200 000
Avsetninger til bundne investeringsfond	-9 024 156	-1 128 000	-268 000
Bruk av ubundet investeringsfond	1 415 000	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	-1 113 514	-10 390 000	-10 900 000
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0
Sum overføringer fra drift og netto avsetninger	-62 241	-11 718 000	-11 368 000
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0

